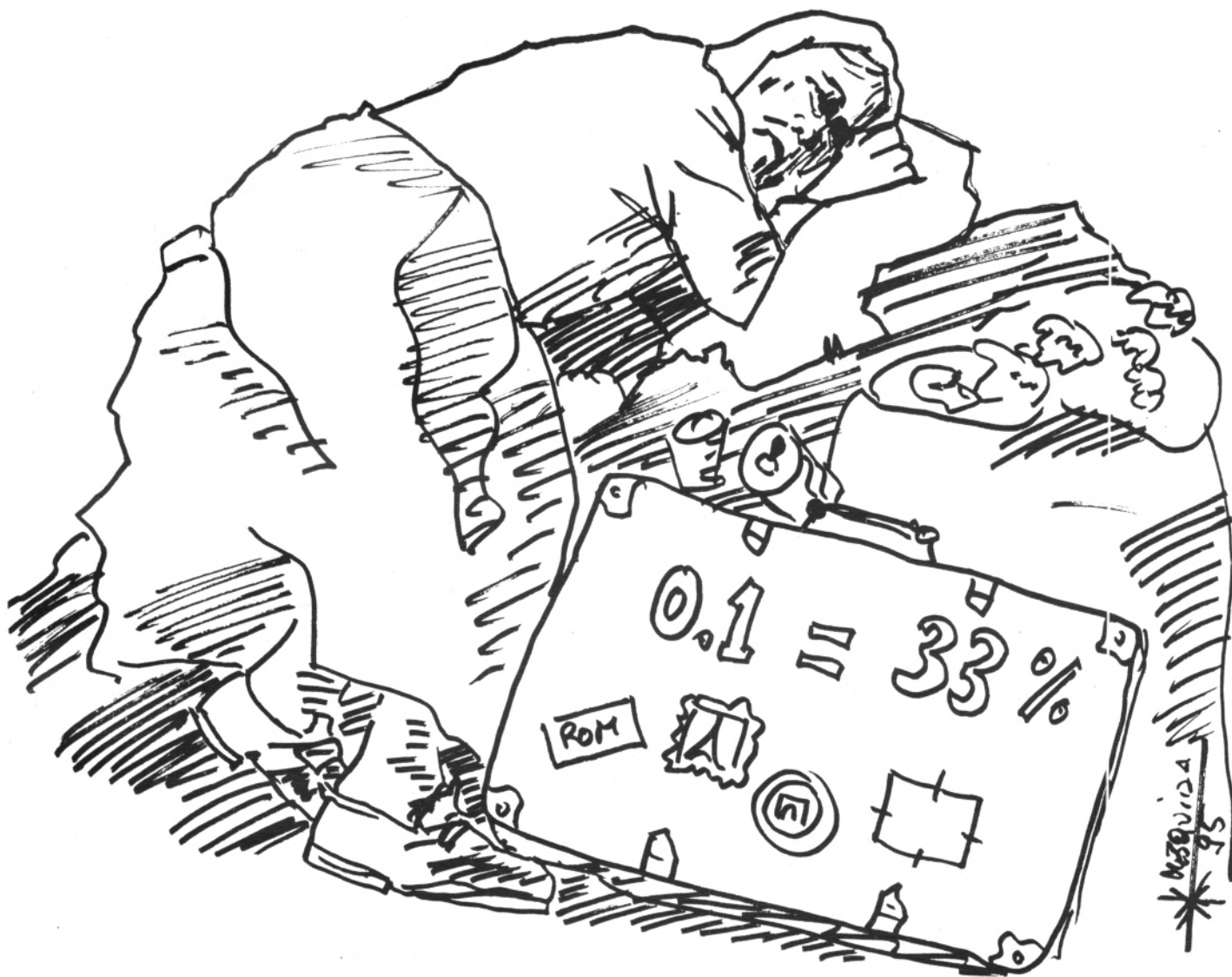

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

AGOST-SETEMBRE DE 1995 * N° 219

Contribucions urbanes

En el primer ple ordinari d'aquesta *legislatura*, i amb els vots favorables de l'actual equip de govern, la Corporació va aprovar augmentar en un 33% la contribució urbana dels llorencins, passant del 0'3% al 0'4% del valor cadastral. I com que l'any passat, amb la revisió del cadastre, la pujada es va situar als voltants del 150%, tenim que en aquests dos anys el nostre rebut de contribució s'ha més que triplicat.

Els defensors de la pujada argumenten que a pobles veïnats, com Son Servera, el percentatge que cobren és encara més alt. Vegem, en aquest sentit, el que publicarem a l'Editorial d'octubre de 1993: *"El preu final del rebut -que en línies generals no el consideram excessivament elevat, exceptuant algunes zones- ve donat per dos conceptes: la valoració de l'immoble i el percentatge que hi cobra l'Ajuntament. És aquí on creim que s'ha perjudicat més els llorencins, ja que si bé de moment el percentatge és baix -un 0'3%, i deim de moment perquè és molt probable que prest passem a un 0'4 o un 0'45%- no ho són tant les valoracions, i aquest fet repercuteix de manera directa sobre un caramull d'altres impostos relacionats amb l'immoble: la declaració de la renda, la del patrimoni, les compravendes, donacions, herències, etc. Pensem que quan es ven una casa les despeses de tramitació són elevades: entre el Registre, els Imposts i la gestoria se situen als voltants del 7'5% sobre el preu escriturat, i aquest no pot esser inferior al cadastral. Si haguessin posat un preu més baix -com ho han fet, per exemple, a Son Servera-, i un percentatge major, l'Ajuntament hauria recaptat igual que ara, i en canvi els usuaris n'haurien sortit molt més beneficiats"*. Dissortadament, el temps ens ha donat la raó.

Quan a una casa, a una empresa, o a un organisme públic no basten els doblers que entren per fer front als que surten, només hi ha dos camins per rescabalar la balança: o pugen els ingressos o disminueixen les despeses. I com que sembla que aquesta darrera opció no entra dins els plans de l'equip de govern -reduir les subvencions o disminuir els actes resta vots, i baixar els seus sous o compensacions econòmiques no creiem que s'ho hagin ni plantejat-, es decidiren per la que resulta més còmoda i fàcil de dur a terme: pujar un punt el percentatge de l'Ajuntament a fi de recaptar prop de 70 milions més cada any.

Ja que han optat pel camí de recaptar més impostos, també tenien dues vies per augmentar els ingressos: o pujar la contribució o cobrar els morosos. Segons paraules del batle, de cada deu llorencins n'hi ha dos que no paguen els seus impostos (o potser es va referir a què només es recaptava un 80% del total, ara no ho podem assegurar). Sembla més just que facin una forta i efectiva pressió sobre els que no solen pagar abans de pujar els qui sempre compleixen amb la seva obligació, a fi d'allunyar la idea que només paguen els beneïts.

Finalment, el batle va assegurar que aquests doblers servirien bàsicament per reduir els préstecs i per evitar que a cada nova inversió s'haguessin de demanar els doblers als bancs, circumstància que ens permetem posar en dubte perquè a l'ordre del dia del ple de l'octubre ja hi ha la sol·licitud d'un préstec per a la Unitat Sanitària de Son Carrió.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca).

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36.

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Agost-setembre de 1995. Número 219.

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: *Associació Cultural Flor de Card*

CIF: G07606185

Imprimeix: *Gràfiques Muntaner* (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza, Guillem Quina, Joan Santandreu i Guillem Soler

COL.LABOREN

	Imposts	Portada
Guillem Mesquida	Els 4 clotets	3
Guillem Pont	Festes 95	8
Varis	Batec	4
Nicolau/Simonet	Demografia	6
Dolors Sánchez	Escola de música	9
Josep Cortès	Crònica informal	10
	Tal dia com avui	19
	Nuclears, no	21
	Això era i no és	32
Ignasi Umbert	L'estiu s'acaba	12
	Escacs	13
	Maria Antònia Munar	27
Ramon Rosselló	Història	14
Jaume Galmés	Orpheus Britannicus	16
	Maiestas	18
Pere Galmés	Veniu, Fills de l'Art	17
Pere J. Santandreu	Coses a dir	19
Jaume Gomila	Cala Petita	20
Europa per Bòsnia	Bòsnia	20
PSM	Nuclears, no	21
Xisca Santandreu	Cinema	22
Antoni Gili	Sermó	24
Maria Bel Pont	Biblioteca	26
Xesc Umbert	El temps	28
Maria Galmés	Si lleu...	30
Isabel Nicolau	Distribució	

1.- DITADES DE MEL

M'agrada escoltar una estona el que em contava en *Pedro Pinxo*, llorencí que viu a Ciutat o ciutadà que recorda i manté les seves arrels llorencines -tant se val!-.

La conversa girava entorn de "Flor de Card" i del que representa per a ell: un vincle d'unió, no solament amb el poble sinó àdhuc familiar. Manté, perquè així ho vol, l'adreça dels seus pares com a lloc de recepció de "sa revista". Això fa que "Flor de Card" sigui mensualment una excusa per retrobar-se i comentar les notícies locals amb els de caseva.

A la vegada mostrà el seu reconeixement a la feina d'en Josep i a la dels col.laboradors.

Certament una ditada de mel no fa mal a ningú. Gràcies Pere.

2.- DECISIONS MUNICIPALS

De fet, el contingut dels "clotets" ja feia temps que estava decidit. Però avui (24.09.95), en llegir la premsa ("El bloqueo económico paraliza el ayuntamiento de Son Servera. Esta situación lleva a una drástica reducción de personal") he decidit canviar de plana i llançar un crit d'alerta. No fos que la taca es pogués estendre.

Com que resulta que el PP de Son Servera no té doblers, decideix suprimir sous. Quins? Lògicament (??) els del SMOE (i altres "en acabar els contractes vigents").

L'article, obviament, no parla ni d'anàlisi de racionalització laboral, ni de reduccions programades per la incidència de les noves tecnologies, ni de racionalització/reducció de sous, ni de processos per modificar i controlar les "entrades" (apartat fonamental en tot municipi turístic)... si es tracta de segar, degueren pensar, començarem "pel que no serveix per res", és a dir, el que s'inverteix en educació. (Mare meva, quin país!)

3.- PRESSUMPTES PREPOTÈNCIES

En fullejar la revista de tirada estatal, la vista se centrà en una frase remarcada i situada a la part superior d'una pàgina impar. Era de Nelson Mandela, qui assenyala que per resoldre problemes no hi ha com asseure's a una taula i parlar.

No sé ben bé per quines cinc-cents just acabada de llegir la frase vaig recordar algunes xerrades de les llargues nits de "ses festes" -bé va que arribin les festes per poder parlar i, sobre tot, escoltar- on m'informaren dels pactes municipals.

I també de les pressumptes prepotències del GISC -"...i en Miquel va dir, aquí comandam noltros i prou!"(sic)- i les del PSM -"...no es pot entrar a negociar així. Fa mal negociar si uns ja parteixen amb punts "no negociables" (sic)-.

Amb les idees clares i la borsa de la generositat oberta, segurament tots hi guanyaríem. (Si els interessos del grup no s'avantposen als de la comunitat o/i si no hi ha interessos específics en mantenir l'actual correlació de forces).

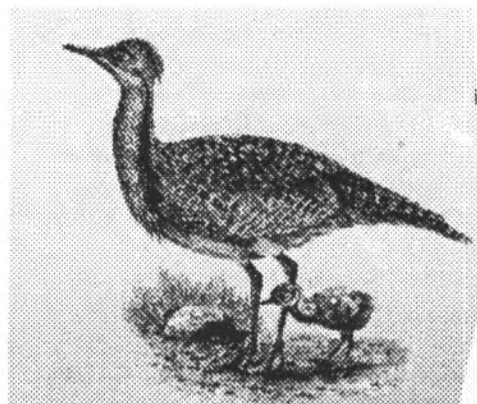
4.- LES COSES DE TOTS

Després de la pluja, la transparència de l'aire mostra un paisatge no gaire usual. Els colors, amb tota la seva natural brillantor, esperonejats pel sol setembrí de mitjan horabaixa, es mostren nítids i en plenitud. El que tenc la sort de contemplar, en uns segons de descans, és capaç de bocabadar a qualsevol humà vestit amb un mínim de sensibilitat.

Ho faig mentre, amb càvec i senalla, intent retirar la grava que la pluja ha traslladat al bell-mig del camí asfaltat de fresc. Unes gotes de suor regalimant sobre la pell que cobreix la post dels pits. Ho sent, not el desplaçament. Les del front, no tant pacients, just en formar-se s'amollen i van a aterrar directament sobre els macolins de diverses mides que conformen la grava color beig, que en camions i sembla ésser que en excés, traginaren no sé d'on.

Mentre estic amb la tasca i immers plàcidament en la natura (colors, suor...) pens que si tothom complís amb el deure contractual d'arreglar el camí d'establidors que pega a cada una de les finques -tal com assenyalen moltes de les velles escriptures-, el conjunt de la societat aiximateix s'estalviaria molts de doblers. Simplement es tracta de treballar una mica per la "cosa de tots".

Però una cosa són els deures contractuals i la lògica i l'altra és la realitat: ningú ja no se'n cuida del trocet de camí que li pertant. I jo, ara mateix, faig de Pere-Mateu. Així mateix és collonut! Un camí esfaltat de fresc, amb tot el que deu haver costat, i no ha suportat ni la primera brusca. Quina vergonya!

GELATADES

Com cada any per aquestes dates i com ja ve essent costum a Son Carrió, en Joan Brutet va convidar a la Tercera Edat a una gelatada el dia 24 d'agost, Sant Bartomeu. A Sant Llorenç, com que es veu que tot ha de ser igual (com a germans), no volguérem ser manco, i el restaurant *Molí d'en Bou* també convidà a la Tercera Edat llorencina. I és que on hi ha un bon gelat i un trocet de motlo dolcet, dolcet...

TORONTO

Del 2 al 9 d'agost, el nostre amic i col.laborador de la revista, Pere Josep Santandreu, va esser al Canadà. El motiu, un *COLLOQUE DE LA SOCIÉTÉ INTERNACIONAL POUR L'ÉTUDE DU THÉÂTRE MÉDIÉVAL*, a la Universitat de Toronto. En Pere Josep hi defensà el tema *La moralidad en el teatro medieval catalán*. Malgrat doni classes a Sheffield, du endavant la seva tesi doctoral, i està al corrent dels estudis sobre aquest tema. Sabem que s'ho passà molt bé i tingué molt d'èxit amb la seva intervenció.

NETEJA AL TALAIOT DE S'ILLOT

Per segon any consecutiu, aquest estiu hi va haver un camp de treball al talaiot de S'Illot. En dos torns, un grup de joves, tots de fora, han fet net aquest poblat de romaguers i deixalles. Això ha estat possible gràcies a la col.laboració de la Direcció General de la Joventut, l'Ajuntament de Sant Llorenç i tres hotelers de la zona. L'Ajuntament ha col.laborat deixant l'escola de Sa Coma com a residència, i oferint bicicletes com a medi de transport, els hotelers aportant el menú diari i la Direcció General de Joventut s'encarregà de coordinar als col.laboradors unes vacances gratuïtes a canvi d'una mica de feina. Esperam que ara que està net s'hi pugui conservar per poder-ne gaudir tots.

DE PINTURA I DE PINTORS

El mes d'agost, sembla que és un bon temps perquè els artistes exposin les seves obres. Les persones que ho desitjaren, pogueren contemplar les pintures d'en Miquel Rosselló i de n'Antònia Tous a la galeria d'art *Ses Frigates* de Cala Bona, exposicions individuals durant el mes d'agost, amb un èxit total de vendes.

D'altra banda, dins el programa de festes d'enguany també poguérem visitar a la sala d'exposicions de *Sa Nostra*, una mos-

tra de la pintura d'en Jaume Alzamora, amb unes vendes també destacables.

Els pintors Guillem Nadal i Joan Ramis, aquest estiu també, han mostrat la seva obra a l'estranger. I el pintor J. M. Broto, tot el mes de juliol ha estat a Ses Toltes per pintar i descansar. Ens agrada de tant en tant poder donar notícies d'aquests pintors internacionals.

També dins el programa de festes és pogueren contemplar tres exposicions, encara que no fossin de pintura: una de ceràmica al *Molí d'en Bou*, l'altre de segells, organitzada per Grup Filatèlic de Sant Llorenç, i la tercera era la titulada *Tres Generacions*, dels fotògrafs catalans Pere Català Pic, Francesc Català Roca, i Martí i Andreu Català Pedersen.

FESTES DE SANT LLORENÇ

Enguany hem pogut assistir a un gran nombre d'activitats de tot tipus, des de les més populars (jocs infantils, esports...) a una gran oferta d'actes culturals.

Dia 8 d'agost, per donar l'inici i com a a novetat, a la sala de sessions de l'Ajuntament va tenir lloc el pregó de les festes, a càrrec de Biel Majoral. Estam d'acord amb la instauració d'aquest acte, però no tant en la persona encarregada de fer-ho. No hi ha cap llorençí, o qualcú relacionat amb el poble, capaç de fer un pregó? Sabem que en Biel Majoral ha fet molt per la cultura d'aquestes illes, però pensam que no era la persona adient per fer el primer pregó de les festes. A continuació s'innaguraren les exposicions de ca Ses Monges: al pati, l'associació de la Tercera Edat va oferir al poble bunyols i orellanes. A les onze, a la plaça de l'Ajuntament, en Pere Mestre ens oferí el monòleg *Exercicis d'estil*. Aquesta obra de teatre va estar molt bé, maldament el lloc on es representava no fos el més adequat, els nins corrien i cridaven, i la gent no acostumada al teatre poc a poc se n'anà.

Dia 9, a la plaça i com és habitual la banda de música oferí un concert que va estar molt animat. Com a conseqüència del gran èxit de participació que va tenir l'any passat la I cursa nocturna popular *Més sans que un gra d'all*, enguany es consolidà com a part de les festes, desbordant de bell nou l'organització, amb una participació de quasi quatre-cents corredors, llorencins i externs. Tornà a guanyar el llorençí Miquel Nota.

Dia 10, Sant Llorenç, a les 8'30 del

vespre missa solemne en honor del Patró; la corporació es va seure al primer banc de l'església, cosa que feia anys que no es veia (esperem que no s'instauri aquest costum, que ens recorda temps ja superats). Després de la missa, l'Ajuntament va convidar la Tercera Edat a tumbet de peix i gelat al pati de s'Escola Nova. Al ball de bot, tots els qui tengueren ballera ho feren amb els grups Tramudança, Sis Som, l'amo en Rafel de Sa Fompella, Rafel Duran i S'Estol des Picot.

Divendres la festa va ser a la piscina, tant el matí com el capvespre. Voldríem recomanar a l'Ajuntament, per l'any que ve, que es posàs d'acord amb el concessionari per tal que aquest dia l'accés a les instal.lacions fos gratuït per a tothom, si la festa és a la piscina. Al vespre verbena de ball de saló, molts de balladors i de públic, i a lo millor n'hi hauria hagut més si el públic està situat de manera que els balladors no se sentissin una atracció més.

Dissabte, a l'església, l'Stagg String Quartet oferí un concert de música clàssica. A la plaça de l'Ajuntament, més tard, música *heavy*, amb els grups de la comarca Herbos Band, Crancs i Egan Suguia, i després el grup català Sangtraït.

Diumenge, el grup llorençí de comèdies, representà l'obra *No volem pagar*; hi assistí molt de públic.

Dilluns, en Tomeu Penya tornà omplir la plaça de l'Ajuntament.

Dimarts, per acabar les festes, na Maria del Mar Bonet ens oferí cançons de sempre i les del seu darrer disc *Salmaia*. Després, al camp de futbol com a fi de festa, explotaren els focs artificials.

Molts d'anys fins l'any que ve.

FESTES DE LA MARE DE DÉU

Les festes de la Mare de Déu no varen anar tant bé. No hi va haver una participació del poble perquè al ball de bot tothom era manacorí i al concert de rock només hi havia els músics que havien de pujar a tocar. Perquè aquesta manca de gent? Només hi ha una resposta: la gent llorencina, sobretot els joves, ens agrada més riure que fer riure, i això no ha de ser així, perquè quan anam a festa a un altre poble no ens importa fer riure. Què passa, que és mes bo el que tenen els altres pobles? No. Passa que aquí ens coneixen i no podem fer el loco? Tal vegada. Si aquestes dones *beates* no fossin tan xafarderes hi hauria hagut més participació,

inclús a la tómbola, a la missa, a la confirmació i a tots els actes religiosos.

BÒSNIA

Durant quatre setmanes, cada dilluns a les vuit del vespre hi ha hagut un grupet de gent que feia un minut de silenci davant l'Ajuntament, com a quasibé tots els pobles de Mallorca i de l'estat, per al genocidi que s'està vivint a l'antiga Iugoslàvia. La participació va ésser magra, tal vegada perquè això no afecta directament el poble llorençí, però hem d'ésser un poc més solidaris. Pensem que amb un gest nostre podem ajudar a què s'acabi d'una vegada aquesta guerra. És una campanya de solidaritat que duia endavant la coordinadora **Europa per Bòsnia** a Mallorca.

ADEU AL DIACA PEP CERDÀ

El diaca que fins ara ens havia ajudat a organitzar la parròquia llorençina s'ha acomiadat de nosaltres, ja que el bisbat i el Seminari troben més oportú que quedi a Artà. Aquests darrers mesos en Pep ha hagut de compaginar aquests dos nuclis de població, i es veu que això de compartir no va anar bé, ja que no podia entregar-se de ple a una sola parròquia, i la feina no era gaire fructífera. Per això els seus superiors troben més oportú que quedi a Artà on hi ha més feina.

ONA DE ROBATORIS

Es veu que el poble de Sant Llorenç no té la seguretat que caldria, ja que hi ha tornat haver una ona de robatoris: a la piscina municipal han entrat unes tres vegades, una de les quals se'n dugueren quinze mil pessetes, i a una casa particular i se'n dugueren un televisor, un vídeo i altres coses.

CINEMA A CA SES MONGES

Aquest estiu hi ha hagut una sèrie de sessions cinematogràfiques a l'aire lliure, al pati de ca ses monges.

Les pel·lícules que s'hi pogueren veure foren projectades per en Joan Barrada, gran entusiasta del cinema. Per ventura ha estat de les poques persones que s'han sumat a l'any internacional del cinema.

FEMS

L'Ajuntament de Sant Llorenç posà en marxa una campanya per tal que els fems no s'acumulin a la zona costanera. Durant aquest estiu s'ha duit a terme una expe-

riència als locals comercials de la zona: treure el fems amb contenidors petits, la qual ha estat qualificada positivament.

Per una altra banda, pensam que al nucli de Sant Llorenç també s'hauria de revisar el sistema de recollida de fems, ja que hi ha carrers per on no passa el camió, altres que deixen les bosses tot el dia al carrer, etc. I això, també dóna una mala imatge al nostre poble. Hi haurà una solució per part de tots.

TARDOR

En el mes de setembre sembla que tot torna a la normalitat, després de la disbauxa i les festes del juliol i l'agost.

Ara, quan la calor minva, els infants tornen posar a punt la motxilla i els llibres per començar un nou curs.

L'Ajuntament, també després del parèntesi de vacances, torna preparar un programa per al centre d'adults amb tota una gran varietat de cursos. A veure si serà ver! També l'escola de música, està preparant els seus cursos.

PERIODISME

La periodista llorençina Bel Alicia Jaume ha entrat a formar part de l'equip de Josep Cuní. És l'única mallorquina de l'equip, format per una quinzena de persones. La nostra més cordial enhorabona. Josep Cuní ha estat darrerament uns mesos als Estat Units, per posar-se al corrent de les noves idees sobre el món de la informació, i ja ha començat a aplicar-ne algunes. La feina que té encomanada és la d'emetre a través de les ones de COM Radio, emissora propietat de la Diputació de Barcelona (PSC-IC-ERC), que emet ja per quasi tota Catalunya.

TORRES DE VIGILANCIA

A començaments d'agost s'instal·laren a Cala Millor dues torres de vigilància, degut a la desgràcia que havia passat el juliol a Sa Coma. Una altra vegada hem hagut d'esperar que passi una desgràcia per fer les coses com cal.

Els socorristes vénen cada dia de Calvià, un dels pocs municipis que tenen el servei, i han d'haver fet alguns cursos preparatoris per poder fer aquesta tasca.

Però queden uns quants interrogants: Qui pagarà les torres? I el servei de vigilància? I el manteniment?

**J. Domenge, J. Fullana
F. Ramon i D. Sánchez**

Cultura negra

Cada estiu just abans d'encetar les festes de Sant Llorenç, ens visita un grup que participa a *Sa Mostra* de Sóller. Sense ells el poble de Sant Llorenç no tendria l'oportunitat de gaudir d'un espectacle variat quant a músiques, balls, indumentàries, colors, etc., ja que això suposa un cost molt elevat. Cada cop que ens visita un grup intercanviem coneixements entre les seves danses i el nostre ball de bot, i sempre es mostren sorpresos per la participació de la gent. Nosaltres intentam explicar-los que aquí el ball és viu, és festa, i és del poble. I el que més destaquen és veure com la gent major encara té ganes de cantar i ballar.

Això més o menys és el que expressà el grup de Brasil *Bacnaré*, i nosaltres també els comentarem la nostra sorpresa, ja que ens esperàvem balls tipus *Carnaval de Rio de Janeiro*. Ens diguerem que ells pertanyen a la part nord de Brasil, i encara que sigui un grup jove es dediquen a la recerca de balls més antics. També feien balls de carnaval, però eren molt més moderns comparats amb la feina d'investigació que duen a terme.

El grup fou fundat ara fa deu anys per un conegut coreògraf brasiler, per tal de fer un estudi sobre els límits del que ells denominen la *dansa*, i a la vegada incentivar els seus integrants en una recerca més pura del seu folclor. Els balls ens mostren la forta energia i màgia d'un poble guerrer i lluitador, i l'espectacle es caracteritza per la cadència forta dels ritmes, l'expressivitat dels gestos i formes i la transmissió d'una aura màgica amb la qual se senten identificats els balladors. Les danses dels esclaus negres sudamericans, el ball a la vida, a la caça, a la pesca, a l'amor, a l'esperança en un dia millor...

Aquests varen ser entre d'altres, algunes de les mostres de folclor brasiler que tinguérem oportunitat de veure a Sant Llorenç. Esperam que l'any que ve us puguem oferir un altre espectacle d'un país diferent, sempre amb el suport econòmic de l'Ajuntament de Sant Llorenç, amb l'esforç incansable de l'organització d'Aires Sollerics, amb el patrocini de *Sa Nostra* i amb el suport de tots els llorençins i veïns que surten a ballar i a contemplar aquestes mostres.

J. Domenge

NAIXEMENTS

Dia 30 de juny va néixer a Sa Coma en Jonathan Bustillo Pérez, fill d'en José Antonio i na Sara. Enhorabona.

Dia 29 de juliol, a Son Moro, va obrir per primera vegada els ulls na Sonia Garvín Moñino, filla d'en Francisco José i na Juana. Salut.

Dia 6 d'agost va comparèixer una nova llorencina, na Maria del Mar Miquel Horrach, filla d'en Sebastià i n'Antònia. Que tot els sigui enhorabona.

El dia 12 del mateix mes va tocar el torn a Xavier Cabrera Bauzà, fill d'en Francisco i na Joana. Sa mare vol que li diguin Xavier, no Javier. Salut.

L'endemà, el dia 13, va néixer un altre nin a Sa Coma, en Daniel Valls Company, fill de Daniel i Francesca. Enhorabona.

El 23 d'agost va demanar entrada a Son Carrió na Sara Blesa Alvarez, filla d'en José Marfa i na Maria Trinidad. Salut.

Dos dies més tard, també a Son Carrió, va néixer na Maria Antònia Adrover Servera, filla d'en Tomàs i na Catalina. Enhorabona.

Dia 12 de setembre na Bàrbara Alcía Galmés Genovart va trobar que era ben hora de néixer. Els seus pares, Guillem i Joana Maria, estan a-

labats. Enhorabona a tots.

Dia 31 d'agost va tocar el torn a n'Alficia Pascual Bauzà, filla d'en Bartomeu i na Francesca. Salut i sort per aquesta nova llorencina.

El 13 de setembre va néixer n'Alexandra Taberner Matamalas, filla d'en Guillem i na Catalina. Salut.

I, per acabar la tanda, el 15 de setembre va néixer una altra llorencina, na Margalida Vives Galmés, filla d'en Mateu i na Francesca. Enhorabona.

DEFUNCIONS

El dia 24 de juny va morir a Son Carrió na Francesca Galmés Roig, a l'edat de 85 anys. Al Cel sia.

El 21 de juliol ens va deixar en Ramon Garf Pascual, a l'avançada edat de 90 anys.

Dia 21 de juliol va arribar l'hora d'un jove llorencí, en Miquel Grimalt Fullana, que va morir a l'edat de 50 anys. Que el puguem veure en el Cel.

El dia de Sant Llorenç va morir a

El mateix dia 12 també va voler néixer a Sant Llorenç un altre nin, n'Adrià Sancho Oliver, fill de n'Onofre i na Joana. Que tot els sigui enhorabona.

Sa Coma en Jordi Llagostera Pinos, als 83 anys d'edat. Al Cel sia.

El 12 d'agost va morir en sec na Isabel Amer Vives, mare d'en Bartomeu Domenge, qui va ser director de la revista. Tenia 75 anys. Al Cel sia.

ball de bot, juntament amb l'amo en Toni Fai. Al Cel sia.

El 12 d'agost va morir a Son Moro na Vivi Lykke Andersen, danesa. Tenia 52 anys. Descansi en pau.

El 19 d'agost va tocar el torn a una dona d'edat avançada, n'Aina Maria Pascual Pascual, que tenia 96 anys. Que la vegem en el Cel.

El 20 d'agost va morir en Juan Guimera Añon, que tenia 65 anys. Descansi en pau.

El 19, a Sa Coma, va morir en Max

Widmer, de 53 anys. Era sufs. Descansi en pau.

El dia 26 va morir un altre estranger, l'alemany Siegfried Josef Walter Rubwurm, de 59 anys. Al Cel sia.

I el dia 21 va caure un altre alemany, en Hermann Johann Liessem, de 64 anys. Descansi en pau.

NOCES

Dia 22 de juliol es casaren a Sant Llorenç na Catalina Vaquer Pont, de Sant Llorenç, i n'Andrés Martínez Hinarejos, de Ciudad Real. Salut.

El 5 d'agost dos *pibes* feren l'esclafit als jutjats de Sant Llorenç, en Gastón Lavigne Reig i na Valeria Ricci Chaves. Enhorabona als argentins.

El dia 26 una ciutadana, na María José Fernández Heredia i un granadí, en Víctor Manuel Heredia Heredia triaren Sant Llorenç per casar-se. Enhorabona.

El 24 de setembre va passar el mateix amb el ciutadà Manuel Marín Ga-

llego i l'alemanya Sandra Ehlert. Que no sigui res.

Dia 9 de setembre decidiren casar-se en Llorenç Sard Bauzà, de Palma i n'Aina Puigròs Gómez, natural de València. Enhorabona.

El 16 de setembre dos alemanys feren l'esclafit -no sé si amb la seva

llengua es diu així-, na Christine Ellen Trageser i en Ralf Ferdinand Reinenz.

El dia 9 de setembre una llorencina, na Isabel Rosselló Mascaró i un manacorí, en Toni Massot Matamales, decidiren casar-se a Sant Salvador de Felanitx. Enhorabona.

Isabel Nicolau i Aina Simonet

C A M P S A

Amb tota la gamma de carburants del mercat

Cra. Palma-Artà, km 55
Sant Llorenç des Cardassar

Festes, 1995

Record que anys enrera disfrutava de fer un comentari anual sobre les festes patronals. Es veu que a força de repetir les mateixes coses em vaig arribar a avorrir i ho vaig deixar anar. De fet, en aquests darrers vint anys, les festes llorençines han sofert ben poques modificacions. No ho he mirat, però es podria extrevenir que el mateix comentari que vaig fer a l'any 73, amb lleugeres modificacions, pogués servir per a l'any 94. Descomptant, es clar!, lleugeres "novetats" que més val no recordar, com la famosa torrada del bou.

Eren uns anys en què em pegà la brusca de mig-col.leccionar programes de festes. No els cercava. Però si arribaven a les meves mans els guardava. Des d'aleshores sé que hi ha varis tipus de programes de festes:

-aquells que informen rònegament dels actes a realitzar (com era normalment el nostre).

-aquells que, a més d'informar dels actes, aporten informacions addicionals sobre els actes o d'aspecte general (com podria ésser el d'enguany).

(En ambdós casos són programes que

es tiren una vegada passades les festes). -i aquells que es guarden perquè, a més de relacionar els actes, aporten informacions, comentaris... trocets d'història de la vila.

I puc assegurar que, amb els programes que guard, les diferències entre uns i altres no vénen determinades ni pel tany de la vila, ni pel pressupost del consistori. En la majoria dels casos depenen única i exclusivament del costum, i de la sensibilitat de la persona que els comana.

Dic tot això perquè d'alguna manera enguany ha millorat la presentació del programa de les festes patronals. Encara no serà d'aquells que es guarden amb cura i plaer. Però una passa llarga sí que s'ha donada. I això s'ha de reconèixer i agrair.

De totes maneres, el motiu de l'article no era parlar del programa, sinó de les festes. Ja que enguany han presentat, almanco, dues novetats dignes de comentar.

D'una banda el pregó. Per primera vegada hem tengut un pregó de festes. Moda que hem incorporat, de forma tardana, a imatge i semblança de moltes altres viles. No vull caure en la temptació de fer judicis de valor. Opinions n'hi pot haver, i de fet n'he sentides, per tots els gusts. Tant pel que fa referència al fet en si del pregó, com pel que fa referència a l'el.lecció del pregoner (sempre amb tots els respectes envers la persona i la lluita d'en Biel Majoral).

Però una cosa és clara, s'ha encetat un costum que aporta, si més no, un polset de serietat, coneixement i distinció a les festes populars. I això, des de tots els

caires em sembla ben positiu.

Però el que em sembla més destacable té un vertent més humà. Faig referència a la presència del batle a tots i cada un dels actes de les festes.

No sé quina importància li pot donar a aquest fet el lector, però a mi em sembla d'una importància fonamental. El primer ciutadà de la vila ha donat, almanco en aquest aspecte, llum i no fum: cal sortir al carrer, cal participar, cal controlar allò que passa o pot passar.

I no vull valorar solament allò que s'esdevé d'una manera formal, (es sabut, pel que té de popular, que "la vista de l'amo engeixa el porc") sinó també allò que es pot aconseguir d'una manera informal. Ho diré amb un exemple.

Un dia que no estava gaire enfeinat, vaig arribar fins a la ferreteria i vaig demanar a en Miquel, que sempre és a punt d'empatar la broma o la xerrada, perquè hi havia tanta diferència entre Artà i Sant Llorenç, tant en el terreny municipal com en el terreny de l'ésser -que afecta directament les festes i la participació ciutadana. I ell sense pensar-s'ho gaire em va dir "No ho sé, però una cosa et puc assegurar, el batle sempre és per tot. Fan carreres, idò ell és el que primer corre. Han d'ajudar a treure un cotxe, idò ell és el primer que empeny...". Era una conversa intrascendent, però em va fer pensar.

Crec que el conjunt d'aquests fets exposats ben bé es mereixen rompre la decissió unilateral de no fer comentaris de les festes.

Guillem Pont

Garcia Lis
Sant Llorenç des Cardassar

L'Escola de Música

Dolors Sánchez

Ara, quan torna la normalitat quotidiana, és l'hora de planejar les activitats que pensam dur a terme durant el curs. Per aquest motiu hem trobat interessant fer una xerrada amb n'Àpol·lònia Galmés i en Toni Genovart, secretària i professora i coordinador de l'Escola de Música, respectivament.

Quina ha estat la trajectòria de l'Escola de Música?

Amb el canvi de directiva a la banda municipal es veu la necessitat de millorar la qualitat de la banda, reforçant els estudis musicals dels seus components, així com iniciar en la formació musical els nous músics que s'hi vulguin integrar. És així com sorgeix l'Escola de Música l'any 1987.

Quines assignatures teniu previstes per aquest nou curs, i quins professors les impartiran?

Iniciació a la música, per a nins de 6 anys, Llenguatge musical (de primer a quart), Solfeig (quart i cinquè), Coral infantil i Conjunt coral (primer i segon), Harmonia (primer i segon) i Solfeig per a adults. Aquests cursos seran impartits per n'Antònia Femenies, n'Esther Martínez i n'Àpol·lònia Galmés. Les classes d'instruments de vent-metall les donarà en Francesc Sapiña, les d'instruments de vent-fusta n'Antonio Juan Tello, n'Esther Martínez farà les de flauta, i les de percussió n'Emilio Arnau. Aquests professors impartiran els mateixos cursos a Sant Llorenç i a Son Carrió. Destacam com a novetats per enguany el solfeig per adults, la coral infantil i el consolidar l'ensenyament de la percussió, ja que és una part fonamental de la banda i fins ara havia estat quasibé desatessa. També enguany començarem els cursos de Llenguatge Musical amb els infants de Sa Coma.

Com s'ha de fer per poder-se apuntar

a aquestes activitats?

El termini de matrícula és de dia 25 a 29 de setembre, ambdós inclosos, i per als que no s'han adonat, fins dia 15 d'octubre. Agraïrem repectin aquesta data perquè després ens retrassa l'activitat normal del curs. Durant l'any hi haurà informació puntual a ca s'Escala de les activitats musicals que anirem fent.

Quina durada tenen aquests cursos?

De principis d'octubre fins a finals de juny, i a l'estiu hi ha classes de recuperació per als alumnes que s'han d'examinar al setembre al Conservatori de Música i Dansa de les Illes Balears.

Què s'ha de pagar, mensualment, per inscriure's?

Estam lluitant per poder mantenir preus assequibles, ja que als altres pobles són bastant més cars; noltros ho podem seguir fent gràcies al suport de l'Ajuntament. La matrícula serà de dues mil pessetes per alumne, independentment del nombre d'assignatures que facin, i una quota mensual de dues mil pessetes per assignatura durant els mesos que dura el curs.

Què es pretén amb aquests cursos?

Apropar la música als infants, despertar el seu interès musical, oferir uns coneixements de solfeig i d'instrument, i una vegada adquirit un cert domini d'aquest se'ls dona la possibilitat de desenvolupar les seves inquietuds musicals a través de la banda de música.

Quines activitats per animar i per mostrar el que s'ha estudiat teniu previstes?

L'actuació dels alumnes de l'escola a nivell de la coral infantil, el quartet de clarinets *Llevant*, el quintet de metalls *Brass quintet*, i la Banda Jove a les festes de Santa Cecília, i de fi de curs.

Què ha suposat la LOGSE, a les Escoles de Música?

Els alumnes que començaren els estudis musicals a partir de l'any 87, i fins l'any 92, segueixen el Pla d'estudis de 1966, segons les directrius marcades pel Conservatori de Música. Però, amb el sorgiment de la LOGSE, podem dir que hi ha un

plantejament totalment nou del que ha de ser l'ensenyament musical (la nostra escola s'addereix a aquest plantejament a partir dels cursos 92/93). Així, en el context de la nova ordenació general, les ensenyances especialitzades de la música i la dansa se sustenten sobre dos tipus d'oferta formativa. Per una part els estudis de grau elemental, mig, i superior dirigits a la qualificació de professionals (aquests es fan en els conservatoris). I per una altra, els estudis en Escoles específiques de Música i Dansa, amb la finalitat de formar aficionats. Però cal dir que la distinció d'aquestes dues vies no és l'obstacle perquè a través de l'aprofundiment en la música de l'escola específica es desperti un interès professional. És a dir, cal que hi hagi un diàleg entre ambdues ensenyances, i aquest ha estat contemplat per la LOGSE, on s'estableixen possibilitats d'accés de l'Escola de Música als estudis del Conservatori i la conseqüent consecució d'una titulació.

Quins resultats vàreu aconseguir l'any passat?

Els qui han comenat en la LOGSE varen ser examinats pels professors de l'Escola, i va anar molt bé. Els qui seguien el pla antic s'examinaren al Conservatori, els resultats en general han estat bastant satisfactoris, i la majoria dels alumnes que s'han presentat han aprovat.

Quines perspectives de futur teniu?

Consolidar totalment l'Escola de Música, i darrera aquesta la banda i el moviment cultural del poble.

Segur que tota aquella persona amb inquietuds musicals que vol perfeccionar o iniciar-les compta amb un ample ventall de possibilitats per fer-ho. Esperam que la matrícula sigui nombrosa i moltes les activitats.

Dolors Sánchez

Dia 21 de setembre, sant Mateu, cobrador d'arbitris, venerat pels qui exerceixen aquest ofici i pels jardiniers, segons el *Costumari català*, el meu llibre de capçalera, me'n vaig menar la dona al ple. Com que n'hi ha dos que fan festa, vaig pensar, p'entura hi haurà refresc i podrem sopar de franc. Dues periodistes externes i mitja dotzena grossa de *pessemeros* eren tota la concurrència que es va molestar en acudir al primer ple ordinari d'aquesta legislatura. No ho sé si aixecarem l'afició per la política!

Com que vàrem badar a l'hora de partir -les dones fins i tot per anar al ple s'han d'empimpollar-, arribarem quan començaven el punt vuit, i això que només férem deu minuts tard. Tanta sort que els set primers eren de *passa-tu* i no ens perdérem gran cosa. El punt, fent honor al sant del dia, patró del batle, tractava de la modificació del cadastre en el que respecta a l'IBI, altre temps conegut com el *retorial*: l'any passat ens cobraven un 0'3% sobre el valor cadastral i enguany ens el volen pujar fins al 0'4%, perquè així no poden anar de cap manera; això suposa pagar un 33% més que l'any passat.

En Miquel *Fal.lera* fou el primer que agafà la paraula per dir que fins al 2001 no era obligatori arribar a aquest percentatge, per la qual cosa demanava que no es dugués a terme l'augment. El batle li respongué que anàvem enrera de pagaments i que tenim moltes despeses socials: música, educació d'adults..., i que els pobles veïnats encara cobraven un percentatge més alt que nosaltres.

-I els valors cadastrals també són més alts?

-D'això no en parlaren, i per ventura hauria convengut, perquè dues cases ben iguals, per posar un exemple,

una a Son Servera i l'altra a Sant Llorenç la d'aquí paga més que la d'allà, encara que el percentatge que s'aplica sigui més baix.

En Guillem *Corona*, del PP, va demanar a què es dedicarien els doblers d'augment, i el batle li respongué que a reduir els crèdits i a què per a les futures inversions no s'hagues de contractar cap préstec.

-Pren nota, que m'enganaria que no n'haguéssim de tornar parlar.

Na Dolors, que s'estrenava com a portaveu del PSM, ja que n'Antoni *Cuc* era de viatge i no va poder assistir al ple, va demanar a veure si s'havien cobrat ja tots els morosos de l'any passat. En Mateu li va respondre que no tenia el detall, però que s'havia recaptat als voltants d'un 80%, tot i que hi havia moltes baixes que no estaven incloses dins aquest tant per cent.

-I no convendria més que primer pagassin els qui no ho feren l'any passat, abans de pujar els qui sempre paguen?

-Troba que tens molta raó, però és més fàcil d'aquesta manera.

-Més fàcil per a qui?

-Per als cobradors.

-Ah!

Com és natural, la proposta de pujar l'IBI fou aprovada per sis vots a favor -els carrioners, na Jerònia, en Miquel *Comís* i en Tomeu *Bovet*- i quatre abstencions.

A l'altre punt es tractava de nomenar els representants als consells escolars. En Tomeu Mestre serà el de Sant Llorenç, en Guillem Lluç del GISC el de Son Carrió i en Guillem Lluç del PP el de Sa Coma. Aquest darrer acceptà gustosament l'encàrrec, però féu saber que les decisions les pendrà a títol personal.

-Saps si a les vinents eleccions es presentarà dins les llistes del GISC?

-No ho sé. No en parlaren.

I arribaren les preguntes: Na Dolors demanà a veure qui pagaria les torres de vigilància de Sa Coma, quines gestions s'han fet per recuperar la bande-

ra blava, quantes cases han connectat les aigües brutes, si n'hi havia que ho havien fet sense permís, si l'aigua és potable i quants d'expedients d'infraaccions urbanístiques hi ha oberts.

En Miquel Galmés li respongué que ningú no havia pagat les torres perquè encara no li havien presentat la factura i que lo de la bandera ho deixaven fins l'any que ve. El batle digué que hi havia prop de dues-centes cases connectades, que havia sentit dir que alguna era il·legal, i que no sabia quants d'expedients urbanístics hi havia. I na Jerònia assegurà que l'aigua és la millor de Mallorca.

En Mateu *Gostí* digué que molts de dies no es recollien els fems, almanco per davant caseva, circumstància que fou corroborada per aquest cronista, després d'una breu discussió amb en Tomeu *Bovet*. Pel batle prengué nota.

En Guillem *Corona*, remarcant diverses vegades que no es tractava de crítiques, va dir que a Cala Millor hi havia solars bruts, que a Cala Millor hi havia faroles que no s'encenien, que a Cala Millor hi havia dos o tres pins que havien caigut, que havia millorat molt la recollida dels fems de Cala Millor, que els accessos a S'Illot no era els més adequats, que alguns carrers de Cala Millor s'usen per fer carreres de motos i que els cotxes fan massa via, que alguns aparcaments de bus de Cala Millor hi cabien tres autocars...

-Sagrades! I de Son Carrió no va dir res?

-Sí, va demanar a veure si acabarien el clavegueram. També es va queixar que encara no havia rebut cap acta de ple ni de permanent. Li respongueren que com que en Pere estava de vacances...

En Miquel *Fal.lera* va voler saber com estava la plaça, va assegurar que molts de desaiugaments estaven embussats i va demanar a veure si era ver que el CIM asfaltaria la carretera de Manacor a Son Carrió. Aquí he de fer notar que pronunciava "CIM" com si digués "XIM", circumstància que

va provocar, d'una banda, un cert desconcert entre el públic, en fer pensar que era en Pep Xim el qui havia de pagar l'asfaltat, i de l'altra una lulea fora mida entre les periodistes externes, que no podien acopar de cap manera les rialles. El batle li respongué que en Miquel Gostí tenia de temps fins dia 5 d'octubre per contestar per escrit l'oferta de l'Ajuntament, que era la de comprar-li el solar al mateix preu que havien pagat el d'en Joan de Sa Caixa.

Per acabar, foren aprovades per unanimitat les dues mocions sobre Bòsnia i Mururoa que es reproduïxen a continuació.

No hi va haver sopar, però els dos mateus tregueren dues botelles de cava i tots els assistents brindàrem i ens desitjàrem molts d'anys.

Josep Cortès

BÒSNIA

La guerra de l'ex-Iugoslàvia, i molt especialment a Bòsnia i a Croàcia, ha arribat les darreres setmanes a uns nivells extrems i desesperats, que han posat en evidència el fracàs de les polítiques de neutralitat de l'ONU, l'OTAN i la Unió Europea, les quals han afavorit els agressors serbis, ben armats i proveïts, i han perjudicat els agredits, ja que han perdut la possibilitat de defensar-se i de fer prevaler la legitimitat democràtica.

Davant d'aquests fets creiem que ha arribat l'hora d'un canvi d'actitud que posi fi a quatre anys de guerra i patiment. Per tot això, i en consonància amb la Declaració del Parlament Europeu aprovada el

12 de juliol, l'Ajuntament de Sant Llorenç, per acord del seu Plenari,

MANIFESTA

La convicció que la política de neutralitat portada a terme pels organismes internacionals, lluny de resoldre el conflicte, l'ha duit a una espiral de violència difícil d'aturar. El genocidi i la destrucció continuen malgrat la presència de cascos blaus de l'ONU i els múltiples intents de negociació política.

CRIDA

Els governs de la Unió Europea i molt especialment el de l'estat espanyol, com a cap semestral de la Unió, a prendre actituds decidides que conduïxin a una intervenció multinacional que:

a) aturi els avenços militars serbis i restitueixi la legalitat democràtica de la república de Bòsnia i Hercegovina, la qual ha de poder exercir, amb l'aixecament de l'embargament d'armes, el dret legítim a defensar-se.

b) garanteixi la seguretat física dels ciutadans dels territoris de l'ex-Iugoslàvia que a causa de la seva ètnia, cultura o religió vegin amenaçat el seu dret a lliure en llibertat.

ANIMA

els ciutadans i ciutadanes d'aquest municipi a mobilitzar-se, organitzar-se i fer sentir la seva veu per aconseguir una conscienciació col·lectiva que afavoreixi el canvi d'actitud dels governs en relació al conflicte bosnià.

*****

MURUROA

Davant l'inici de les proves nuclears promogudes pel president francès a l'atoló de Mururoa, l'Ajuntament de Sant Llorenç no pot quedar impassible, i vol manifestar el seu rebuig davant actuacions d'aquest tipus.

A les acaballes del segle XX és absolutament injustificable la realització de proves nuclears, la humanitat no n'obté cap benefici, i en canvi sí que n'augmenten els riscos referents a la salut, a l'ecologia i a la convivència.

Són òbvies les raons sanitàries per a oposar-se a les proves nuclears: a més de l'impacte en si, responsable directe d'una mort i destrucció tremendes, s'hi sumen molts d'altres efectes indirectes a mig i llarg plaç, com són l'augment de la radiactivitat, amb la generació de dosis sempre acumulatives que es mantindran durant segles, i que facilitaran les alteracions genètiques i hematològiques, així com l'increment del càncer.

També són evidents les raons ecològiques, per la destrucció geològica que es genera, amb la desaparició d'espècies, mutacions genètiques, alteracions marines, intoxicació de l'aire, l'atemptat a la biodiversitat, i la mort cruel per als éssers vius situats a quilòmetres de l'impacte.

I clares són les raons humanitàries. En un món que es comença a concebre com un espai comú, on es precisa més que mai de la solidaritat, la tolerància i la discussió pacífica, es romp aquest camí amb la provocació inaudita de la realització de proves nuclears, trencant el delicat "equilibri" nuclear aconseguit amb grans esforços. Tot això en uns moments en què és clar que els recursos i els esforços dels països s'haurien d'aprofitar per a la resolució dels problemes de guerres, misèria, fam, pobresa i malaltia que afecten la humanitat.

Per tot això, volem manifestar la nostra més ferma protesta per la realització de proves nuclears, i traslladar-la al President del Govern Francès, Sr. Chirac, sol·licitant la cancel·lació immediata de qualsevol tipus de prova nuclear, ja que representen un pas enrera per a la pau mundial i la protecció dels éssers vius.

Les dues propostes foren aprovades per unanimitat i havien estat presentades conjuntament per tots els partits.

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

L'estiu s'acaba, comença un nou curs

Quan l'estiu està a punt de finalitzar i la vida quotidiana torna agafar el curs normal, quan la gent dona per acabades les vacances, els al.lots tornen començar un nou curs escolar i els polítics es preparen per la dura confrontació política que de segur els espera aquests propers mesos, quan molts dels establiments hotelers de la zona ja han pres la directa cap a la finalització de la temporada, per ventura caldria fer una mica de repàs del què ha passat -o no ha passat- durant els calorosos mesos d'estiu en el poble, enc que només sien quatre pinzellades d'aquells fets que marquen la història del dia a dia.

Poc abans de les eleccions municipals s'inaugurà la piscina municipal, obra personal i directa del batle Miguel Vaquer. L'èxit de públic ha estat important durant els mesos de juliol i agost; els dies feiners, bàsicament d'escolars, i els diumenges i festes també de gent major. La veritat és que una piscina que tan sols funciona dos o tres mesos és molt poc; segueix pensant que per aconseguir un funcionament òptim s'haurà de plantejar climatitzar-la a fi que pugui funcionar durant tot l'any, i al mateix temps dinamitzar-la de manera que el seu ús sia realment útil a la nostra societat. Del contrari la inversió feta serà mínimament rentabilitzada.

Quasi no havien pres possessió de les cadires de l'Ajuntament quan els nous regidors, i en especial l'equip de govern, se'n dugué el primer esglai: cinc morts a la platja de Sa Coma. La notícia surt el mateix vespre al telediari de les nou, els mitjans de comunicació de tota l'Illa i d'altres indrets del país se'n fan ressò i també alguns de la mateixa Alemanya, cada un donant la seva versió dels fets, que quasi mai eren els reals: que si bandera roja, que si manca de serveis, que si tal, que si qual; mentrestant el mal ja estava

fet, abans ningú no havia dit res, feia més de trenta anys que les instal.lacions de Sa Coma estaven així, però com sempre, per prendre decisions en aquest país nostre hi ha d'haver morts o desastres. L'equip de govern municipal en aquesta ocasió va actuar amb rapidesa i als pocs dies a la platja de Cala Millor s'hi varen poder veure tres torres de vigilància amb els seus corresponents vigilants. Això és positiu, primer perquè augmenta considerablement la seguretat de la platja, i segon perquè l'equip ha demostrat rapidesa de reflexes en un tema com aquest, on el factor imatge juga un paper fonamental. Per desgràcia, la platja on es produeixen els luctuosos fets no té aquest servei, i no el té perquè l'administració central té concedida l'explotació de la platja a una entitat privada a la qual no obliga el compliment mínim de les condicions per les qual li fou concedida. Entre aquestes condicions hi ha, indubtablement, el tenir a l'abast uns mínim de seguretat que avui per avui no hi són.

Les festes aquest any han tingut un altre caire, s'ha vist més motivació per la participació, la varietat de l'oferta ha estat ampla i variada, arribant a tots els sectors de la gent, menuts, joves, no tan joves i més majors; tots han tingut una part de la festa dedicada a ells, però possiblement sien els més petits els que més han pogut gaudir-ne. L'oferta cultural ha estat prou important: exposicions de pintures, de fotografies, de segells, de ceràmica, concerts de música, teatre, etc. O sia, un bon ventall d'actes culturals que de segur han estat del gust de la majoria. Tampoc hi mancaren els esports, futbol, natació, tennis, bicicletes... Les festes es tancaren amb un recital de na Maria del Mar Bonet, que va presentar el seu nou disc *Salmaia* després de bastants d'anys de no actuar a Sant Llorenç; el recital, extraordinari, amb la plaça de gom en gom, va tenir gust a poc per als nombrosos seguidors i ni tan sols els *bises* que va fer foren suficients perquè els assistents en tinguessin prou. Però la novetat d'aquestes festes va ésser el pregó, que es feia per primera vegada, a càrrec del folclorista Biel Majoral.

Quan quasi no havíem acabat les festes de Sant Llorenç, el rector ens presentà el programa per les de la Mare de Deu Trobada. Aquestes festes, si bé són més senzilles també ho és el pressupost, i no es poden comparar amb les de Sant Llorenç pel nombre d'actes; així i tot el programa incloïa teatre, recital de rock, ball de bot, curses de bicicleta, i també els partits de futbol dels equips llorencins que participen als campionats de lliga de les diferents categories. Dins el programa cal destacar la magnífica exposició de segells dedicats a temes religiosos. Tant el nombre de participants -un d'ells de Menorca-, com els valuosos segells que hi havia exposats fan d'aquesta, possiblement, la millor exposició de totes les que ha organitzat el grup filatèlic *Gent Cardassana*.

Just acabades les festes comença la *costa de setembre*: els pares dels al.lots en edat d'anar escola es veuen en la necessitat d'haver de fer un desembutxament prou important, no tan sols pel que fa a la roba i sabates dels nins i nines, sinó pel cost dels llibres i altres arreus. Quan els ciutadans estan cansats de sentir els polítics nacionals omplint-se la boca dient que l'educació és totalment gratuïta, i de cop i resposta per un nin o nina que encara no sap ni llegir li presenten una factura de quinze mil pessetes per uns quaderns que a preu de cost no en valen ni cinc (pensem que les tirades són prou importants), un té la sensació que li han pres el pèl. Crec que els pares haurien de negar-se a pagar aquestes quantitats realment desorbitades i no anar a recollir els llibres; per ventura els polítics ho pensarien millor a l'hora de dir que l'educació és gratuïta, perquè és aquest un tema vergonyós. Pensem en una família de tres al.lots i que el pare i la mare estiguin en atur; com ho fan per pagar 50.000 pts. només de llibres, si de l'atur sols en cobren 40.000? Realment és una vergonya i possiblement un atracament legalitzat.

Quan la tardor està punt d'arribar, dos fets polítics tanquen aquest estiu en molt pocs dies de diferència: la visita del nou president de la Comunitat Autònoma, el

Molt Honorable Sr. Cristòfol Soler, acompanyat de la vice-presidenta Sra. Rosa Estaràs i dels Consellers de Turisme, Sr. Joan Flaquer i d'Ordenació del Territori, Sr. Bartomeu Reus, i de la Sra. presidenta del Consell Insular de Mallorca, Mª Antònia Munar, acompanyada pels dos vice-presidents, Francesc Triay i Pere Sampol. En les dues visites els nostres regidors tingueren oportunitat de demanar als il.lustres visitants tota una sèrie de coses

per al poble, com si ho demanassin als Reis Mags. El batle, tant a una com a l'altra, els va presentar un bon caramull de coses. Veurem si n'arribarà qualcuna.

I con que l'estiu havia de acabar amb festa, els calamillorers varen celebrar la seva XVI Setmana del Turista, vigilats de continu des de dalt per la pluja, que poc hi va mancar perquè la cosa acabés amb un bon pop. Dintre del programa més o manco tradicional, una cosa cal destacar:

el primer open d'Escacs *Badia de Cala Millor*, amb la participació dels millors jugadors de Mallorca i la presència de la campiona d'Espanya, Mònica Vilar.

L'estiu acaba i comença un nou curs, els polítics es preparen intensament per veure si l'aprovaran i el futur del nostre poble, que són els nins i nines que també es preparen. Ara veurem qui durà les notes millors.

Ignasi Umbert

L'élite dels escacs Balear es reuneix a Cala Millor

Dins l'ample programa d'activitats organitzades per l'associació hotelera Badia de Cala Millor amb motiu de la XVI Setmana del Turista, l'escacs va tenir un tractament excepcional. L'associació, en col.laboració amb la Federació Balear d'Escacs va, organitzar un torneig de partides ràpides que sens dubte, i per la qualitat dels seus participants, es va convertir en el més fort de quants s'han disputat a Mallorca durant els darrers anys, exceptuant els torneigs Internacionals de Ca'n Picafort, Cala d'Or y Platja de Palma.

Hi eren quasi tots: el campió de Balears i Mestre Internacional Toni Gamundí, els quatre que el segueixen en el ranking balear Cosme Brull, Toni Pont, Les-ter Tattersall i Joan Ramon Galiana, els ex-campions de Mallorca, Pedrito Barceló i Antoni Romero, la campiona femenina d'Espanya Mònica Vilar, que es va desplaçar expressament a l'illa per jugar el torneig, la recentment arribada de Moldàvia després de participar en el torneig Interzonal amb l'élite mundial femenina, Mònica Calzetta, que jugava el seu primer torneig a Mallorca després d'haver obtingut el títol de Mestre Internacional. També hi havia l'actual campiona de Balears, Cati Boix, i els mestres de Balears, J.P. Cerrato, i Fernando Bellón. La duresa del torneig era evident ja abans de començar, ja que tan sols 11 jugadors no teníem l'ELO Balear.

El sistema elegit per l'organització fou el Masnou a l'aire lliure. En el Passeig Marítim de Cala Bona es col·locaren els taulells. Dos tercis dels participants juga-

ven i l'altre terç estava a la llista d'espera. Cada vegada que un jugador finalitzava una de les partides de cinc minuts, el jugador que era derrotat abandonava la cadira i cedia el lloc al primer de la llista, i tornava esperar coa per un nou torn. Per obtenir una bona qualificació havia de guanyar i, a mes, fer-ho el més aviat possible. La modalitat es realment espectacular i prova d'això és que el nombrós públic, principalment turistes, va seguir atentament les dues hores de competició.

L'altíssima qualitat dels participants va entusiasmar el nombrós públic, al qual a vegades li costava creure el que veia: en tan sols un parell de segons els jugadors eren capaços de fer una llarga sèrie de jugades, en un exercici de perfecta coordinació entre el cervell i les mans. En algunes ocasions el jugador meditava uns segons la jugada que volia fer i després feia sis o set moviments de forma immediata, demostrant que sabia perfectament el que havia de passar en el taulell. Cada jugador mostrava el seu propi estil: el Mestre Gamundí, cara de pòquer, impassible, jugant sempre a velocitat de creuer, sense que li

afecti, almenys en apariència, ni el rival ni la posició. Galiana, el més ràpid, que posa tota la pressió als seus rivals, contestant sempre de forma immediata qualsevol jugada. Mònica Vilar, que a més d'ésser una fortíssima jugadora, pareix desconcertar els seus rivals masculins per la seva bellesa i joventut, guanyant a experimentats jugadors mentre posava cara de no haver romput un plat en la seva vida. Però no tan sols el públic assistent va gaudir d'una tarda d'escacs d'alta categoria. Alguns jugadors locals que es varen inscriure al torneig, com l'alemany Ralf Hülshorst, que es va inscriure tan sols cinc minuts abans de començar i quasi va estar a punt de dur-se'n trofeu.

En resum, un èxit rotund d'Ignasi Umbert, gerent de l'associació hotelera de Cala Millor i director del torneig, que en aquesta primera edició de l'Open Badia de Cala Millor va aconseguir reunir l'élite dels escacs Balear, cosa poc freqüent i reservada a competicions amb més solera.

La qualificació final va ésser la següent:

1er.-Toni Gamundi	19 punts
2on.-Juan Ramon Galiana	16 punts
3er.-Juan Pedro Cerrato	15 punts
4rt.-Miquel Pons	15 punts
5è.- Cosme Brull	14 punts
6è.- Lester Tattersall	14 punts
7è.- Mònica Calzetta	13.5 punts
8è.- Pedro Barceló	11.5 punts
9è.- Xisco Moll	11 punts
10è.-Ralf Hülshorts	11 punts

Santiago Andreu

Inventari de la possessió de Lluccamar (1503)

L'any 1503, els hereus del senyor Miquel Ballester feren inventari de les cases, possessions i béns que tenia en el terme de Manacor, entre les quals hi havia Lluccamar, avui terme de Sant Llorenç. Diu així:

"Item fonch atrobada en la dita heretat una possessió scituada en el terme de la dita parròquia apel.lada Lucamà, a la qual són contígües altres possessions de la mateixa heretat apel.lades ço és la una la Reyal, altre apel.lada Brosta, altre apel.lade Ténger, altre apel.lade Callicant, altre apel.lade les Planes en la qual possessió de les Planes és construhit hun molí de aygua fariner. Les quals totes possessions són tengudes sots diverses alous e a prestació de alguns censals segons en les cartes daquen fetes se conté. En les cases de la qual possessió de Lucamà en les quals habitant lo majoral e companya de la dita heretat, foren atrobades les coses següents:

Primo en la entrada una taula vella ab ses petges e dos banchs.

Item una pala de ferro.

Item hun sèrcol de ferro de poal.

Item hun garbell.

Item dos coxins de lleurar y tres collars.

Item hun bast de ase per una garrotera de cànem.

Item hun sach de llana vell.

Item hun sèrcol de portadora de ferro vell.

Item dos coxins e dos collars de bèsties, una traaga y hun axenguer.

Item una serra, quatre gerres de terra somadals.

Item dos coxins y dos collars de bèsties.

Item dos arers.

Item en la casa del seller foren atrobades les coses següents:

Primo una quarterola ab ayguades.

Item hun bast de bàstia mular.

Item una archa de fust per tenir ordi ab sis quarteres de ordi vel circa.

Item tres frens terins de rossí dos guarnits l'altre sens guarnir.

Item vint cuyros de bou entre grans e patits compresos dos o tres de somera y de egua.

Item duas bótas congrenyades, una ple-

na de ayguades, en l'altre havia circa deu quarteres de xexa.

Item una portadora ab sèrcols de ferro plena de porgueres.

Item tres càvechs, cinch axades, tres destrals e huns grillons de ferro.

Item dos sèrcols de ferro de poal.

Item hun senyador de bestiar de ferro.

Item dos scarpres, una barrina, dos uxols e una raspa.

Item en la cambra foren atrobades les coses següents:

Primo trenta cinch quarteres de xexa vel circa.

Item tres sachs de llana buyts e hun talech de cànem.

Item una mesura de miga quartera.

Item una pastera, quatre tovalles de pastar, hun garbell e una portadora plena de porgueres.

Item en la casa dels missages foren atrobades les coses següents:

Primo hun cub en què ha circa sexanta quarteres de blat comú, en què havie alguns baleus.

Item dos forchs de anys.

Item hun canyís de cub.

Item duas alfàbies de terra de tenir morcas buides, de les quals ni ha una trencada.

Item hun lit de posts per jaure la companya, una màrfegua, dos lensols de stopa e una flaçada tot vell.

Item en la cunya foren atrobades les coses següents:

Primo tres olles de coure, una gran, altre migencera, altre xica.

Item duas calderes e hun calderó de pegua sens anses.

Item una conqua de aram foradada.

Item hun molí de sanch molent qui's diu és d'en Matheu Homar.

Item huns ferros de foch.

Item tres aradres de bàsties e cinch de bous fornides de jous e reyes e aguyades, axenguers y traagues.

Item una citga en què ha circa de deu quarteres de ordi al sòl.

Item foren atrobades circa quoranta gallines entre grans y xiques, compresos alguns galls y capons.

Item fforen atrobats circa trenta paguos entre huns y altres segons relació de

Joan Morey, maioral de dita possessió.

Item tres parells de coloms.

Item dos muls somerins, hun negre, altre roig.

Item una mula gelada.

Item hun rossí roig vell.

Item dos rossins negres de leurar, hun de quatre, altre de set anys.

Item hun ase bru.

Item en lo stable circa quatrecents cavallons de càrrix vell.

Item onza cases de abelles buydes.

Item en lo abellar foren atrobades trenta sis cases de abelles.

Item fonch atrobada alt lo traginat de la entrada una podadora".

Dia 16 de gener de 1504 continua l'inventari:

"Et primo en les cases del molí de les Planes, lo qual té arrendat en Pere Rigolf a beneplàcit de les parts a cens o loguer de deu quarteres de forment cascun any atrobí les coses següents:

Primo lo molí fariner, lo qual fo atrobat molent.

Item hun ganxo, una pala, quatre pichs e una manuela de ferro, tot per ús e servey del dit molí.

Item dos bous vells, los quals té lo dit Rigolf ab dit arrendament.

Item foren atrobades en lo abellar del dit molí vuytanta cinch cases de abelles que yo dita Ffrancina comprí y paguí de mos propis diners d'en Sanxet de Arthà. Les quals abelles lo dit Rigolf té en companyia.

Item atrobí en les dites possessions tretza eguas grossas entre unes y altres.

Item dues pollines de hun any.

Item dues poltres de dos any.

Item una mulata de tres anys qui va ab les eguas.

Item vint y vuyt bous de aradra entre huns y altres.

Item quatre someres grossas.

Item una ruqua de tres anys.

Item dos ruchs de tres anys.

Item hun ruch de hun any.

Item dos pallisses de palla, una a Lucamà y altre a la Reyal".

(ARM notari M-737)

Ramon Rosselló

LIRA D'OR

Agost-setembre 1995

Monogràfic

MR. HENRY PURCELL
1659-1695

CANÇÓ DE L'ORPHEUS BRITANNICUS

(Trad de J.
per a M.)

If Musick be the food of love,
Sing on, till I am fill'd with joy;
for then my listning Soul you move,
to pleasures that can never cloy;
your eyes, your Meen, your Tongue declare,
that you are Musick ev'ry where.
Pleasures invade both Eye and Ear,
so fierce the transports are, they wound,
and all my Senses feasted are;
tho' yet the Treat is only Sound;
sure I must perish by your Charms,
unless you save me in your Armes.

Si la Música és el menjar de l'amor,
llavors canta fins que estigui tip de joia;
perquè aleshores mous la meva ànima que escolta
a plaers que mai no poden fartar;
els teus ulls, el teu semblant, la teva llengua proclamen
que ets Música pertot arreu.
Els Plaers envaeixen alhora ull i orella:
tan ferotges són els transports, que fereixen,
i tots els meus sentits se'n gauben
-encara que el convit és només so-;
segur que moriré per mor dels teus encisos
-tret que em salvis en els teus braços.

(Trad. de Pere J. Galmés)

Come, ye Sons of Art

- 1 Come, come, ye Sons of Art
Come, come away.
Tune all your voices and instruments play
To celebrate this triumphant day.
- 2 Sound the trumpet till around
You make the listening shores rebound;
On the sprightly hautboy play.
All the instruments of joy
That skilful numbers can employ
To celebrate the glories of this day.
Come, come, ye Sons of Art...
- 3 Strike the viol, touch the lute,
Wake the harp, inspire the flute.
Sing your patroness' praise
In cheerful and harmonious lays.
- 4 The day that such a blessing gave
No common festival should be.
What it justly seem to crave,
Grant, oh grant, and let it have
The honour of a jubilee.
- 5 Bid the Virtues, bid the Graces
To the sacred shrine repair.
Round the altar take their places,
Blessing with returns of pray'r.
Their great defender's care,
While Maria's royal zeal
Best instructs you how to pray,
Hourly from the own conversing
With the Eternal Throne.
- 6 These are the sacred charms that shield
Her daring hero in the field;
Thus she supports his righteous cause
Thus to his aid immortal pow'r draws.
- 7 See Nature, rejoicing, has shown us the way,
With innocent revels to welcome the day.
The tuneful grove, and talking rill.
The laughing vale, replying hill,
With charming harmony unite,
The happy season to invite.
Thus Nature, rejoicing, has shown us the way,
With innocent revels to welcome the day.
What the Graces require and the Muses inspire
It at once our delight and our duty to pay.
Thus Nature, rejoicing, etc...

Veni, Fills de l'Art

- 1 Veniu, veniu, Fills de l'Art,
tot d'una,
afinau les vostres veus i els instruments tocau
per celebrar aquest dia triomfant.
- 2 Soni la trompeta fins que, al seu entorn,
els ressons de les ribes atentes retornin;
després el vitenc oboè,
i tots els instruments de la joia,
que d'hàbils nombres saben,
per celebrar aquest dia gloriós.
Veni, veniu vosaltres, Fills de l'Art...
- 3 S'hi afegeixi la viola, toqui el llaüt,
l'arpa es desperti, inspiri la flauta.
L'elogi cantau de la vostra patrona,
alegrement i harmoniosa.
- 4 El dia que donà aquesta benedicció
ha d'esser festa grossa,
reclamau el que sembla tan just,
concedir-li honors de Jubileu.
- 5 Cridau les Virtuts i les Gràcies
al sacre altar.
Al seu voltant ordenau-vos,
beneint quan vos toqui amb pregàries
les atencions de la defensora,
que el zel reial de Maria
a pregar millor vos ensenya,
per la seva constant conversa
amb el Tron Eternal.
- 6 Aquests són els sagrats encisos que emparen
al camp obert l'heroï atrevit.
Així l'ajuda en causa justa,
guanyant-li poder immortal.
- 7 Reparau la Natura, que festejant ha mostrat el camí,
de gresca amb els innocents per rebre el dia.
El melodiós bosquet, el rierol xerraire,
la vall somrient, la resposta del turó,
s'uneixen en màgica harmonia
per convidar la feliç estació.
Així la Natura, festejant, ha mostrat el camí,
de gresca amb els innocents per rebre el dia.
El que exigeixen les Gràcies i les Muses inspiren,
és a la vegada el nostre goig i el nostre deure.
Així la Natura, festejant, etc...

Oda

(Amb motiu del 33è -i últim- aniversari de la Reina)

Petita oda
a
Henry Purcell
en el tercer centenari
de la seva mort
(1695-----1995)

MAIESTAS

A Xavier Ribas,
amb els millors desitjos
davant el seu primer Dido & Aeneas
a l'Opéra Comique

Purcell és un Príncep:
sap bé quan ha de callar
i ha de deixar parlar
la Queen Music
i, a l'hora de parlar,
d'acord sempre ho farà
amb Ella.

(Tot escoltant 'Music
for the birthday of Queen Mary')

Coses a dir

El continent mediterrani de Maria del Mar Bonet

A na Francesca

Dia tretze de juliol na Maria del Mar Bonet va presentar a Mallorca el seu nou disc, *Salmaia*, al parc de la mar, en aquell marc magníficament recuperat de les voltes i les antigues murades de la ciutat de Mallorca. El públic hi era nombrós i, com sempre, entusiasta.

Amb el decurs dels anys, na Maria del Mar Bonet va definint el seu gust i la seva estètica. A poc a poc, reinventa un espai: la mar Mediterrània, amb els països de la qual ens uneixen tradicions, menjars, costums diversos, melodies, color de pell i forma d'ésser. En altres mots: redescobreix la idiosincràsia de les gents mediterrànies, o sia, les peculiaritats, el caràcter d'un poble, d'un grup determinat, tot manllevant la definició del diccionari. Reinventant un espai, tanmateix. S'ha parlat molt de la homogeneïtzació cultural d'aquest final de segle, de la pèrdua d'identitat en favor de l'adopció de models i gusts foranis. M'atreviria a dir que gairebé actualment sentim més proper el flamenc andalús o la música tradicional irlandesa que la nostra pròpia. L'estat espanyol s'ha encarregat de difondre balls i músiques del sud peninsular com a representatives de les diverses nacions que conviuen en aquest estat, a la vegada que la desmesurada influència cultural dels països anglo-saxons ha esborrat unes relacions que des de segles ens agermanaven amb les nacions del Mediterrani.

No és estrany, doncs, que espesses vegades la música que na Maria del Mar recupera de Turquia, Sicília, Nàpols, la nostra ciutat de l'Alguer, Tunis, Eivissa o de molts altres bells indrets acolorits de blau, ens resulti estranya o desconeguda. De tota manera, segons el músic turc, Zülfü Livaneli, "els països de la Mediterrània formen el sisè continent", i la cantant mallorquina, en pròpies paraules, s'hi aproxima, intenta conèixer-lo més, cantar aquest continent. Òbviament, aquestes cançons transmeten una filosofia, i una interpretació de la vida, molt nostra, d'un bagatge que no pot ésser menystingut. No es tracta tampoc d'emmirallar-se en el passat i de retreure mites polsosos, sinó de continuar i arregar justament aquesta heretat.

Na Maria de Mar canta un cançó de bres siciliana, "Véngui la son", tan semblant i amorosa com el "no-ni-no" mallorquí, o fa alegria i festa a d'altres melodies ("Per Hipòcrates, per exemple), o parla tristament de la mort a "A les portes de l'oblit". Són, de fet, les preocupacions universals i atemporals de l'home: el naixement, la festa, l'amor, la malaltia i el dolor, la mort. Ací, el Mediterrani, aquest continent de la cantant i nostre, s'obre i s'universalitza, perquè tracta dels temes que afecten tota la humanitat. Esdevé, doncs, un univers aquell que na Maria del Mar Bonet ens regala,

aquell que durà al nostre municipi per la festivitat del nostre patró màrtir.

Pere J. Santandreu Brunet

Tal dia com avui

ARA FA 90 ANYS

* Que Bartomeu Umbert renuncià al càrrec de batle; sortí elegit Antoni Alemany i també renuncià; tot seguit triaren Bartomeu Sureda i també renuncià; finalment acabà essent batle Antoni Riera.

ARA FA 85 ANYS

* Que l'Ajuntament acordà crear una plaça d'apotecari amb caràcter municipal.

ARA FA 50 ANYS

* Que el Governador va destituir el batle Pere Antoni Galmés i sis regidors del Consistori.

ARA FA 45 ANYS

* Que s'inaugurà el camp de futbol de Sa Blanquera.

ARA FA 40 ANYS

* Que, per pressió popular, es va treure del poble el forn de ciment.

ARA FA 30 ANYS

* Que Bàrbara Ferrer fou nomenada directora de l'escola de Sant Llorenç.

* Que tallaren els arbres de la carretera de Son Servera.

ARA FA 25 ANYS

* Que s'adjudicà l'enllumenat de Sant Llorenç.

* Que Pere Tous fou nomenat director de l'escola de Son Carrió.

ARA FA 10 ANYS

* Que el PSM, el PSOE i el CDS presentaren una moció de censura al batle, Bartomeu Brunet.

ARA FA 5 ANYS

* Que va començar a funcionar el PAC de Son Servera.

Cala Petita

Jaume Gomila i Capó

Avui s'ajunten a Cala Petita dues coses tradicionalment maltractades en aquest petit País nostre: la malmenada cultura ve a pregar pel quasi-destruït-territori. A bon Sant comanam es formatge! Som aquí perquè ja és ben hora de dir a aquesta gent que vol més formatge que pa, que ja n'hi ha prou, que aquest creixement és insostenible. No cal anar a l'atol·ló de Mururoa a cinc mil pams davall terra, a la Mediterrània feim explosions urbanístiques a la superfície, és igual si hi ha un talaiot o *sa cova de's patró pelat*, a damunt hi podem fer un hotel o un club nàutic tranquil.lament.

Aquí no fa falta que ens matin o que ens mutilin com a Bòsnia. Ho tenen tot de "noltros", els ho donam tot. Aquesta és la verdadera neteja ètnica.

A on és la nostra cultura?

Melone, ananas, vitamine, wasser-melone, kucken, kucken...

A on són aquelles berenes amb el senallonet, calçons curts i rodolades per les muntanyes d'arena. Trempó i síndria damunt les penyes. Copinyes, pedres de Santa Llúcia, orelletes de mar.

...he vist passar una geneta, dos busquerets, un ull de bou, un ropit, un conill que grata, un escarabat, un puput, un regueró de formigues.

...faig un clot a s'arena.

Mira ses trebolitxes. Mira mumares corp marí que ve a pescar. A la mar com un mirall

hi neda un esparrall,
un fadrí, un tord i una donzella;
un pedaç que s'amaga davall s'arena!

Canta canta aquesta penyora
tant si ets home com si ets dona
de la natura què n'hem de fer?

Cap pelat titina
sense cap cabell
quan te'n donis compte
no tindrà remei.

Escarabat bum-bum
escarabat bum-bum
el que primer voldrà
tot ho urbanitzarà.

Pit pelleric
cama cama de ropit
cama cama d'arengada
torna-m'hi encimentada.

Ton pare no té nas
ta mare és xata
i d'urbanitzacions Mallorca esclata.
Madona es cul vos trona
i l'aigua per beure ja no és bona.

I tanmateix, tanmateix...

...no te som amiga
cara de formiga
no t'ho seré mai
destrucció brutal.

Téntol!!!

A on és la riquesa?

Què és la riquesa?

Per a qui és la riquesa?

Mallorca, qui t'havia vist i qui te veu! -
Cala Petita, ens encens el desig. Et volem
verge!

Bòsnia

Malgrat les contínues mostres de solidaritat que indiquen un grau de sensibilització molt alt respecte al problema de Bòsnia, malgrat el recolzament de gairebé totes les institucions, organitzacions i mitjans de comunicació, encara queden persones que tenen idees equivocades entorn dels problemes sorgits de la fragmentació de l'antiga Iugoslàvia.

A Bòsnia una banda de salvatges ha decidit expulsar tots els no serbis del territori comú, eliminar els qui no se'n vagin i imposar el seu model d'estat, basat en una absurda *puresa ètnica*. I no són serbis contra bosnis o cristians contra musulmans; és la barbàrie contra la civilització, són els defensors de l'existència d'essers humans superiors i inferiors.

Bòsnia i Sèrbia són part d'Europa; qui es pensi que aquesta guerra és un problema aliè s'equivoca. Europa som més de cinc-cents milions de persones i alguns centenars de cultures, quelcom més gran que quinze estels dins un rotlo. I a Europa, a Bòsnia, però també a França, Alemanya o Espanya està renaixent el feixisme. És tasca de tots aturar-lo i la primera passar consisteix en estar informats.

Els polítics no han d'esser dirigents, sinó representants, però per tal que tinguin quelcom que representar tu t'has de fer sentir.

Mou-te; si no t'agrada Europa l'hauràs d'arreglar, perquè no en pots renunciar: Europa no és un model econòmic; Europa som tots nosaltres, i hem de construir un marc de convivència i civilització que ens permeti ocupar el nostre lloc en el món.

Europa per Bòsnia

*****

Des de mitjan agost fins a mitjan setembre un petit grup de llorencins s'ha reunit cada dilluns, a les 8 del vespre, davant l'Ajuntament i han mantingut un minut de silenci com a mostra de solidaritat amb Bòsnia.

Aquestes reunions formaven part de la campanya que a diversos pobles de Balears i Catalunya ha duit a terme l'associació "Europa per Bòsnia".

No a les proves nuclears

El passat 10 de juliol es compliren 10 anys de l'atemptat que enfosà el RAINBOW WARRIOR en aigües del Pacífic Sud, al port d'Anckland, i acabà amb la vida d'un dels seus tripulants, el fotògraf Fernando Pereida.

Fou una acció de terrorisme d'estat realitzada pels serveis secrets francesos, i l'objectiu que perseguia era impedir que l'organització ecologista GREENPEACE interferís i denunciàs pacíficament la realització de proves nuclears a la colònia francesa de la Polinèsia meridional.

El govern francès fou condemnat per un tribunal internacional a pagar una indemnització a Greenpeace, i el Ministre de Defensa francès es va veure obligat a dimetir. Les proves foren suspeses l'any 1992 per l'expresident Mitterrand, que se sumava així a la moratòria mantinguda per altres potències nuclears.

La bona disposició d'arribar a un tractat de no proliferació que suspengui definitivament aquestes activitats es veu trencada per la decisió, del recentment elegit president de França Jacques Chirac, de reanudar els assajos nuclears a les seves colònies d'ultramar.

A les portes del segle XXI, quan es compleix el cinquantè aniversari del començament de l'era nuclear amb les explosions de les primeres bombes atòmiques que devastaven Hiroshima i Nagasaki, és trist observar el fracàs per impedir la proliferació d'armes atòmiques, perdent una nova oportunitat per iniciar el procés per un complet desarmament nuclear.

Davant aquest fets el PSM-Nacionalistes de Mallorca vol fer arribar la seva més ferma i decidida protesta pel reinici de les proves nuclears.

Volem també encoratjar i felicitar l'organització ecologista GREENPEACE per la seva labor en la defensa de la supervivència planetària, enfrontant-se pacíficament però amb energia al govern fran-

cès amb un nou RAINBOW WARRIOR.

Volem també solidaritzar-nos amb les poblacions illenques i aborígens de la Polinèsia, sotmeses a les explosions nu-

clears sistemàtiques per bé de la modernització dels arsenals atòmics europeus.

PSM-Nacionalistes de Mallorca

El passat mes d'agost tres membres de Flor de Card -Isabel Nicolau, Felip Forteza i Josep Cortès- anàren a París, i aprofitaren l'avinentsa per mostrar el seu rebuig a les proves nuclears que està efectuant el govern francès a Mururoa.

A la fotografia els veiem davant l'Eli-seu, el palau de Jacques Chirac, amb un cartell que diu "NO A LES PROVES NUCLEARS", sobre una bolla del món que representa un sol.

Josep Cortès

Cent anys de cinema

Xisca Santandreu

Feia fred, aquell dia dels Sants Innocents de 1895, en el París de fi de segle. Només la tercera part del soterrani del Grand Café, en el Boulevard des Capucines, va esser ocupat per veure la primera projecció pública de l'invent d'August i Louis Lumière, fotògrafs, als estudis del seu pare, a Lyon.

El germans Lumière van posar en marxa un invent que va sorprendre tothom: imatges en moviment. La realitat fotogràfiada, d'aquesta manera, adquiria vida. Acabava de néixer el cinematògraf.

El cinema arribà a Mallorca el 27 de gener de 1897, un poc més d'un any després de la seva presentació a París pels germans Lumière. Les primeres projeccions tingueren lloc al teatre Principal, de Palma. La llista dels fils projectats no diferia molt de la resta de programes presentats arreu d'Espanya. Films dels Lumière i de Méliès, com *L'arribada d'un tren*, *Danse serpentine* o *Carrera d'automòbils* eren la principal atracció del programa. Les projeccions es prolongaren durant deu dies, amb gran èxit de públic.

El 1898 arribà a Mallorca Fructuós Gelabert Badiella, per instal·lar un projecteur Gaumont. Molt probablement el film que realitzà en aquesta visita fou el primer que es va fer a Mallorca: *L'arribada del vapor Bellver*.

La primera sala d'exhibició permanent no va arribar fins el 1900. Catalina Aguiló escriu en el llibre *Josep Truyol, fotògraf i cineasta*, que "és a la plaça de la Reina, de Palma, on trobam un primitiu local, ja a principis de segle, on es realitzaven sessions de vistes fixes i de llanterna màgica". El següent pas del cinema a Palma, segons Aguiló, el donà Josep Tous i Ferrer: "*Va fer enderrocar l'antic Circ Balear i en els solars de l'Hort del Rei va aixecar el cinematògraf Balear*". Tous va esser promotor també del Teatre Líric, en el 1902 ja es projectaven films.

Alaró va esser pioner a la part forana en la projecció de cinema. Coincidint amb la instal·lació de l'electricitat a l'illa, el 1901, els germans Perelló obriren la primera sala en les cotxeries de Ca'n Baraiol. A Alaró hi arribava gent procedent de tots els pobles per presenciar aquest nou espectacle.

Les primeres sales que van funcionar a Palma van ser, juntament amb el Líric, La Protectora, el Cercle d'Obrers Catòlics, el Teatre Balear, el cinema d'El Terreny i el Modern. En la part forana hi va haver cinemes a principis de segle a Alaró, Montuïri, Algaida, Campos, Esporles, Inca, Sóller i Felanitx.

Entorn d'aquests anys sorgí també la figura del distribuïdor, ja que abans les pel·lícules es compraven directament a les ca-

ses productores.

La dècada dels anys vint representà un dels moments més rics del cinema a Mallorca. Van ser moltes les persones que s'interessaren pel nou mitjà, i que, poc a poc, començaren a filmar pel·lícules com a particulars.

El 1922 significà la confirmació com a actor de Fortunio Bonanova en el film *Don Juan Tenorio*, dels germans Baños. L'actor, després d'aquest film, viatjà a l'estranger, concretament als Estats Units, on inicià una brillant carrera artística. Fortunio Bonanova, per aquells que el desconeguin, ha estat l'actor mallorquí que ha aconseguit més fama al llarg de la història. Josep Lluís Moll, el seu nom vertader, va tenir papers destacats a pel·lícules de Billy Wilder com *Perdició* o *Cinco tumbas al Cairo*. Va treballar juntament amb estrelles tan famoses com Gloria Swanson, George Arliss, John Boles o Mary Astor. Orson Welles va dir d'ell que era l'home més original que havia conegut mai, i el va incloure a *Ciudadano Kane*, la seva obra cimera.

Les dues fites més importants de la dècada són dos films d'argument fets íntegrament a Mallorca per actors i tècnics mallorquins. La primera és *Flor de Espino*, entre els actors de la qual hi havia Josep Tous i Maroto, Jaume Ferrer i Guillem Colom. L'altra iniciativa fílmica ma-

A "Jack el negro" hi actuaren George Sanders i Anthony Quinn

llorquina partí de la *Productora Balear Film*, que s'havia constituït el 1925. La pel·lícula es titulava *El secreto de la Pedriza*.

El 1930 marcà l'arribada del cinema sonor (Als Estats Units fou el 1927. La veu d'Al Johnson va ser la primera que es va sentir a una sala cinematogràfica; la pel·lícula es titula *El cantor de jazz*).

El moment històric que correspon a la II República fou també interessant per a les produccions poarticulars. Algunes són significatives com a document històric, sobretot les relacionades amb actes polítics.

Durant la Guerra Civil, els dos bàndols dugueren a terme diverses filmacions. Després de la Guerra començà un període caracteritzat de la manca de produccions autòctones, les filmacions foren fetes per productores de fora de l'illa, espanyoles o estrangeres, i per la gran expansió de l'exhibició i la distribució.

Després de la filmació de *Jack el negro* (1949), de Julián Duvivier, començà l'allau de pel·lícules de productores que cercaven el paisatge de Mallorca. Algunes de les cintes més rellevants filmades a Mallorca són *Todo el mundo está loco por ti* (1956), *Un enamorado prudente* (1952), *La mujer de paja* (1963), *Kiss, kiss-bang, bang* i *Búsqume a esa chica* (1964), *Playa de Formentor* i *Persecución en Mallorca* (1966), *Largo retorno* (1974) i *Playa de Palma* (1962).

Com a produccions autòctones de la dècada dels cinquanta hi ha tan sols dues pel·lícules de Josep Planas Montanyà, fotògraf professional, el qual filmà, el 1951, el western *Sucedió en Texas* i, el 1952, *Matances*, narració del treball i la festa que envolta aquesta tradició.

A partir del decenni dels setanta l'exhibició va tenir un primer moment de forta expansió: s'obriren nous cinemes, cada vegada més luxosos, com a mostra de l'afluència de públic i l'interès d'aquest pel cinema. Però, els anys vuitanta, la televisió i el vídeo varen trencar aquesta expansió i provocaren una recessió molt forta, que fou la causa del tancament de moltes sales i de la reconversió d'altres. Alguns dels cinemes que han quedat han implantat el sistema dels multicines, que fa rendibles els locals que havien quedat massa grans, i possibilita la diversificació de l'oferta en una mateixa empresa. La distribució també ha pagat la crisi i moltes em

preses han tancat. Així, són pocs els noms que controlen tot el negoci de l'exhibició i la distribució del cinema a tota l'illa, ja que, als pobles, els pocs cinemes que no han tancat són controlats per empreses de Palma.

Mentre es continuava fent cinema a Mallorca des de fora, com són els casos de les pel·lícules *Bearn* (Jaime Chavarri, 1983) i *La senyora* (Jordi Cadena, 1987), el cinema autòcton no pren força. Dins els anys vuitanta es creà el col·lectiu *Imatges*, grup format per joves cineastes que, a través del *super-8*, els 16 mm i el vídeo, intenten donar forma a les seves idees, dins el cinema independent. Hi ha una sèrie de noms relacionats amb aquest tipus de cinema, utilitzat, principalment, com a aprenentatge per la realització de llargmetratges en 35 mm: Vicenç Matas, que ha col·laborat en nombrosos films, ja sigui com a realitzador o com a operador, n'és un d'ells. També Lluís Casasayas Ladària, qui, després de la realització d'una sèrie de curtmetratges, ha començat la realització de films de llarga durada. La principal problemàtica en què es troba aquest tipus de cinema independent és la manca d'una sortida comercial als seus films, ja que no hi ha locals que projectin curtmetratges. Una vegada desapareguts els certàmens de films curts que s'organitzaren a Mallorca durant els anys seixanta i setanta, és difícil que aquests arribin al gran públic.

Dins el cinema comercial, dos realitzadors han destacat a Mallorca: Martí Garrido Ramis i Joan Solivelles. Els dos realitzen un cinema de comèdia, emprant els tòpics folclòrics de l'illa.

GOVERN BALEAR

Conselleria de Cultura, Educació i Esports

Aquest article s'emmarca dins la Campanya Cultural de Normalització Lingüística que estan duent a terme la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear i l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca.

Sermó del dia de la Mare de Déu Trobada

Benhaurats són els pobles que de bell antuvi es col·locaren sota la protecció de la Mare de Déu. El poble i la parròquia de Sant Llorenç des Cardassar poden gloriar-se de comptar des del seu començament amb la presència de la devoció a la Mare de Déu.

Ja en el segle XIII, poc temps després de la conquesta de Mallorca, l'any 1248, la seva església de Santa Maria de Bellver era posada baix la protecció del Papa. La novella església hauria estat construïda a la vora del sarraïnesc camí que sortint de Petra i passant per Manacor arribava fins als molins de Banyeres, segons un document de l'any 1230. L'any 1287, és anomenada encara església de Santa Maria de Bellver, en la venda d'un rafal feta per Guillem Carrió, a Romeu Blanquer, en el qual està situada i edificada l'església de Santa Maria de Bellver.

La localització d'aquesta antiga església ha estat objecte d'investigació d'alguns historiadors. Uns l'han volguda col·locar i identificar en les cases de son Vives, seguint la tradició de l'aparició de la Mare de Déu i, atesa la construcció del celler de les cases de Son Vives. Altres l'han col·locada en el mateix lloc on ara ens trobam. L'identifiquen, per tant, en l'actual església de sant Llorenç des Cardassar.

Amb tot i això, els documents escassegen. Emperò n'hi ha un d'especial significació. L'any 1343, aquesta església donava nom a un rafal que juntament amb altres alqueries i un altre rafal constituïa l'heretat de la dona Isabel, que la tenia per raó de la dot del seu espòs Julià Blanquer, aleshores difunt. Julià Blanquer era fill de Pere Blanquer i nét de Romeu Blanquer, el qual la posseïa l'any 1287.

Tota l'heretat contiguava -dues alqueries, dos rafals i un molí- és venuda a Pere de Perdines. De les alqueries una s'anomenava d'en Boga i l'altra de n'Escolta. Els rafals eren coneguts amb els noms del Rafal de n'Àngel i l'altre el Rafal de l'Església i tota l'heretat confronta amb l'alqueria del comprador Pere de Perdines, amb l'alqueria de Lluccamar, amb l'alqueria d'en Berenguer d'Olms, donzell, avui Son Pe-

retó, i amb l'alqueria d'en Feliu Carbó, avui Montseriu.

Aquesta heretat, posteriorment, serà coneguda per Sa Blanquera.

A finals del segle XIV, la parròquia encara no és poble, sinó escampat. Es fan dos talls per l'obra de l'església de sant Llorenç de Bellver: la reparació de les cases de la rectoria i del seny.

La Blanquera, junt amb l'alqueria de La Torre, l'any 1410, és venuda per Guillem Oliver, mercader i ciutadà de Mallorca, i esposa Elisenda de Perdines, a Antoni Vives i esposa Caterina Colell. Els Vives posseïren les alqueries durant més d'un segle.

Jaume Vives i Andreu, l'any 1538, fa testament, i mor al cap de poc temps. Després, passa la propietat al seu germà Gabriel Vives i Andreu casat amb Bàrbara Sureda i Peretó d'Artà, que, l'any 1552, posseïa La Blanquera, en el lloc de Bellver. *En la qual possessió és construïda una Església anomenada de Sant Llorenç del Cardassar.* Les confrontacions no podem ser més exactes. Afronta amb el molí d'aigua i l'ullastrar del Cabasser de la possessió de La Torre del venedor, amb la possessió de Lluccamar del magnífic Jeroni de Togores, donzell, i amb la possessió de Montsoriu del magnífic Andreu Net, ciutadà de Mallorca.

Aquest Gabriel Vives pot ser considerat fundador del poble.

Abans de fer la venda de La Blanquera, Gabriel Vives, habitador de la parròquia de Manacor, any 1555, mirant pel bé del culte diví, gratuïtament, dona a l'obra de l'església de sant Llorenç o als honorables jurats de la vila de Manacor (i de Bellver) Gabriel Domenge, Antoni Frau i Salvador Servera, un tros de terra o garriga de la possessió de La Blanquera per a perforar-hi un pou, devora l'església de Sant Llorenç, a la parròquia de Bellver, de tenor de quatre destres quadrats, baix el pacte i condicions que els honorables jurats o obrers de l'esmentada església seran obligats a tancar de paret d'amplària suficient i, també, designa camí de l'amplària d'un destre, des de la dita església a l'esmentat pou i ordena tancar el camí de paret. Es retén, emperò, l'empru per

tots els seus animals i bestiar de la seva possessió i per a totes les persones que hi habitin.

Alguns anys després, l'any 1559, Gabriel Vives i esposa Bàrbara Sureda, concedeixen en emfiteusi perpètua al venerable Joan Blanquer, prevere i beneficiat a l'església parroquial de Manacor, la major part de la possessió, anomenada La Blanquera, amb la reserva de camí que s'acostuma usar per anar i venir de la seva possessió de la Torre (Son Vives) vers la parròquia de Manacor.

L'any 1563, li venen la restant part de La Blanquera, terra i garriga. Es retenen empru a la bassa.

Mn. Joan Blanquer ja ha mort, l'any 1568.

Miquel Blanquer, pare de Mallorca, el seu germà i hereu, aquest any, ven a Miquel Grimalt una part de La Blanquera que ben prest trossejarà en partides que anirà venent a Jordi Llull, Bartomeu Pujol, Rafel Rosselló, Jaume Pujol i Joan Fullana. Aquest Joan Fullana, l'any 1571, ven a Mateu Monjo, unes cases amb un tros de terra de tenor de dos quartons que afronten amb camí, amb clos de terra de l'església de sant Llorenç, amb terres de Macià Bosc i amb terres remanents. Li concedeix passatge per anar a dur aigua del Pou de sant Llorenç.

L'any següent, 1569, Miquel Blanquer concedeix en emfiteusi perpètua tota la resta de La Blanquera a Macià Bosc de la vila de Petra el qual, igualment, vendrà a trossos:

Així, l'any 1671, una peça de garriga a Joan Sard i esposa Catalina; i aquests la vendran, l'any 1577, a Miquel Soler.

L'any 1573, a Macià Carrió 4 quarterades i mig quartó; a Bartomeu Fàbregues 3 quarterades i mig quartó de terra; a Sebastià Suau 3 quarterades i mig quartó; a Rafel Arbós, 2 quarterades i mig quartó i a Nicolau Garcia, 2 quarterades i mig quartó que afronta amb camí real, amb camí dels pobladors, amb clos de terra de l'Església de sant Llorenç, amb resta de La Blanquera i sort de terra de Bartomeu Fàbregues.

Tots aquests establiments es fan baix la condició de tancar els trossos de terra amb

paret seca i de donar camí als habitants de sant Llorenç per anar a cercar aigua per al seu ús del torrent de la Branca.

L'any 1581, Macià Bosc de La Blanca estableix a Vidal Carrió 6 quartons de terra de la seva possessió. Afronten amb camí públic que va a l'església de sant Llorenç, amb altre carrer públic pel qual se va a la vila d'Artà, amb terra de Bartomeu Fàbregues, de Pere Badia i de Miquel Sureda.

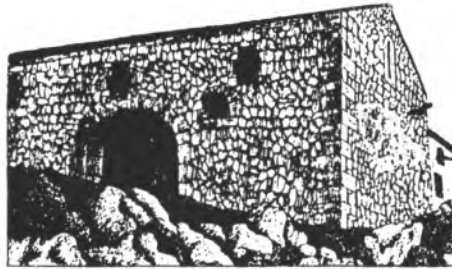
L'honorable Jaume Fullana, un dels jurats de la vila de Manacor, com a procurador de Joan Jaume i Pere Llull, jurats de la vila de Manacor, i del Rd. Joan Julià, rector de l'església parroquial de la vila de Manacor i de Bellver en el qual lloc és edificada l'església de sant Llorenç del Cardassar, administradors i protectors de les dites esglésies, any 1589, confessa que el rector i els jurats de la vila de Manacor, tenen i posseeixen una peça de terra de tenor de mitja quarterada, situada en el terme de la parròquia de Manacor, en la parròquia de Bellver, baix alou del senyor Rei de la porció del noble Nuno Sanç. Confronta amb possessió de Mateu Bosc, amb terres de Miquel Truyol, cases i terres de Pau Armengual, cases i terra de Jaume Pujol, amb terres de Miquel Grimalt i d'Agustí Tous. Posseeixen la peça de terra, així com els seus predecessors la posseïren des d'antic.

Joan Julià, doctor teòleg i rector de la parroquial església de la vila de Manacor, Joan Binimelis, Miquel Llodrà, Joan Mas i Joan Obrador, jurats de la dita vila de Manacor, any 1591, estableixen i concedeixen en emfiteusí perpètua a mestre Nicolau Garcia, ferrer, mig quartó de terra en el qual ja hi ha edificat cases, en el lloc, dit Lo Clos de sant Llorenç que afronta amb terres de Miquel Grimalt i terres del Clos de sant Llorenç.

Aquest mateix any, 1591, Gabriel Castelló i esposa Joana, venen a Miquel Monjo, del lloc de sant Llorenç, un tros de terra de dos destres d'ample en el carrer, ja fitat i designat entre ells, en el cap davall, tinent amb en Sureda, tres destres d'ample i sis de llargària.

Hem dit tot això per fer veure com quan el poble anava creixent i prenia fesonomia també és quan es recupera la devoció a la Mare de Déu, ja amb el nom de la Mare de Déu Trobada.

Pere Cabrer, fill de Pere, l'any 1590, fa testament i vol ser enterrat a l'església

de sant Llorenç, en la capella de la Mare de Déu Trobada, i vol sia fundada una missa perpètua a l'altar de la Mare de Déu Trobada. El mateix any, 1590, morí Joan Sard, de la Punta, i deixa 5 misses baixes perpètuas a l'altar de Nostra Senyora Trobada.

L'any 1591 fa testament la dona Agnès Fàbregues, esposa d'Antoni Pont. Elegeix sepultura a sant Llorenç i deixa la celebració de 7 misses baixes, una vegada, en la capella de la Mare de Déu Trobada.

L'any 1595, morí Joana Badia, i deixa la celebració de 7 misses a Nostra Senyora Trobada. Morí Ramon Llull de Son Foradat i deixa 2 misses a Nostra Senyora Trobada. També morí Vidal Carrió, deixant 6 misses a la Mare de Déu Trobada.

L'any 1606, morí Pere Sard de La Riba i deixa 10 misses a la Verge Trobada.

Com hem dit, la presència de la devoció de Maria és una constant dins el poble i dins la comunitat cristiana de Sant Llorenç des Cardassar. És una benedicció de Déu.

La nostra concurrència, aquí i avui, volgüem no volgüem, ens du recordances de temps passat, tastam el present i ens il.lusionam amb el futur.

Tots els presents formam la comunitat cristiana actual, que és la successora i continuadora d'aquell aplec de cristians que es reunien dins la primitiva església de santa Maria de Bellver i ara dins l'actual temple parroquial de sant Llorenç. Aquí, en aquest lloc, ha estat on s'ha alimentat amb la paraula de Déu i el pa de l'Eucaristia, aquesta comunitat cristiana.

Maria va estar present als primers batecs de vida cristiana d'aquest poble, a semblança del fet que Maria, després de la mort i resurrecció de Jesús, en el cenacle, la venguda de l'Esperit Sant, en el començament de l'Església, Maria, igualment, ara, present a l'Església.

Obriguem la Constitució sobre l'Església i veurem com parla de Maria.

"Com que va agradar a Déu no manifestar solemnement el sagrament de la salvació humana abans d'escampar l'Esperit promès per Crist, veim els Apòstols, abans del dia de Pentecostés, dedicant-se a l'oració en comú, juntament amb algunes dones, entre elles, Maria, la Mare de Jesús, i amb els seus germans i a Maria implorant amb les seves pregàries el do de l'esperit, el qual ja l'havia cobert amb la seva ombra en l'Anunciació. Finalment, la Verge Immaculada, preservada immune de tota taca original, acabat el seu curs de la vida terrena, en l'ànima i en el cos, fou assumpta a la glòria celestial, i enalçada pel Senyor com a Reina de l'Univers, perquè s'assemblàs més plenament al seu Fill, Senyor dels qui dominen i vencedor del pecat i de la mort."

Maria present al principi de l'Església, i Maria sempre present en tots els temps de l'Església. Ara mateix: en la renovació de l'Església, en la renovació de l'Església de Mallorca, en aquest temps preparatori del Sínode Diocesà, de la qual església diocesana tots en som part i som convocats a posar-hi la nostra cooperació i responsabilitat.

D'aquesta celebració de la Mare de Déu Trobada recobrem il.lusió, coratge i ànim per a seguir de cada dia més a Jesús i més força i constància a través del sagrament de l'Eucaristia. L'Església fa l'Eucaristia i l'Eucaristia fa l'Església.

El Concili Vaticà II insisteix en què la verdadera devoció a Maria, no són paraules, sinó més tost consisteix en la imitació de la mateixa. No sols vol flors, paraules, llums, càntics... Vol, sobretot, obres.

"Umpl de béns els pobres i els rics se'n tornen sense res", diu el càntic de Maria.

Si som senzills i humils com Maria, haurem aprofitat de bon de veres aquesta festa, perquè ens anirem a ca-nostre amb les mans i, sobretot, el cor plens de gràcia per estimar més a Déu i fer el bé als nostres germans.

Antoni Gili

Centre Coordinador de Biblioteques

BIBLIOTECA MUNICIPAL "MOSSÈN SALVADOR GALMÉS" NOVETATS OCTUBRE 95

2 RELIGIÓ

- * Zaragoza, Gonzalo
- Las grandes religiones 1 i 2

3 CIÈNCIES SOCIALS

- * Sopeña, Andrés
- El florido pensil: memoria de la escuela nacional católica
- * Barceló, J./ Forteza, Ll.
- Cançons i jocs populars de les Illes Balears
- * Gili i Ferrer, Antoni
- Aportació al cançoner popular de Mallorca (amoroses) T. 1

5 CIÈNCIES PURES

- * Josa, Santi
- Guía básica de formulación y nomenclatura. Química inorgánica y orgánica.
- * Cuquerella, Pere
- Trigonometria
- * Peretó, Juli G.
- Orígenes de la evolución biológica
- * Reichholf, Josef H.
- La aparición del hombre

6 CIÈNCIES APLICADES

- * Giommi, R./ Perrotta, M.
- Programa de educación sexual 7/10 años
- * Giommi, R/ Perrotta, M.
- Programa de educación sexual 11/14 años
- * Giommi, R/ Perrotta, M.
- Programa de educación sexual 15/18 años
- * Chan, Peter
- Bonsai
- * Forey, P/ Lindsay, R.
- Plantas medicinales
- * Andreoli, Giorgio
- Nosotros los perros: comportamientos, actitudes, psicología
- * Bordoy, Margalida
- Receptes de cuina per a na Magdalena
- * Jover, Lluïsa
- Pastissos d'aniversari
- * Jover, Lluïsa
- Coques i galetes
- * Jover, Lluïsa
- Gelats d'estiu, cremes d'hivern

849.9-3 NOVEL.LA CATALANA

- * Cabrer, Guillem
- El minotaure
- * Cabrer, Jaume
- Senyoria
- * Ensenyat, Xesca
- Quan venia l'esquadra
- * Monzó, Quim
- La magnitud de la tragèdia
- * Oliver, Maria Antònia
- Joana E.

860-3 NOVEL.LA CASTELLANA

- * Atxaga, Grandes, Montero, Monzó, Rivas
- Relatos urbanos
- * Grandes, Almudena
- MALENA es un nombre de tango

LLIBRES DE CONEIXEMENTS

- * Baker, W./ Haslam, A.
- L'electricitat
- * Owen, Cheryl
- Jugar i crear disfresses
- * Camerini, Dana
- Mi perro y yo
- * Camerini, Dana
- Mi gato y yo

11 LLIBRES D'IMAGINACIÓ

- * Escardó, Mercè
- Ei, sol, on ets?
- * Ramon, Estrella
- La bruixeta té pipí

12 LLIBRES D'IMAGINACIÓ

- * Lenain, Thierry
- La meva germaneta és un monstre
- * Disney, Walt
- Aladdin
- * Disney, Walt
- El rei lleó

13 LLIBRES D'IMAGINACIÓ

- * Dejong, Meindert
- La casa dels seixanta pares

- * Rodari, Gianni
- Contes per telèfon

JN NOVEL.LA JUVENIL

- * MacFarlane, Aidan
- Diari d'un jove maniàtic
- * Morey, Pere
- El llaüt de la vela negra
- * Porcel, Baltasar
- Un amor a les Seychelles
- * Rodgers, Mary
- Quin dia tan bèstia!
- * Vallbona, Rafel
- Pis d'estudiants
- * Xirinacs, Olga
- Xocolata

VIDEOS

- * Tetracampions
- * Guerra y paz (King Vidor)
- * El nom de la rosa (Jean-Jacques Annaud)
- * Hamlet (Franco Zeffirelli)
- * Cyrano de Bergerac (Jean Paul Rappeneau)
- * Bearn (Jaime Chavarri)
- * El club de los poetas muertos (Peter Weis)
- * Ozono: cáncer del cielo
- * ¿Dónde está Wally? (Martin Handford)

CONSELL INSULAR
DE MALLORCA

HORARI

Dilluns i dimarts: de 16 a 20
Dimecres i dijous: de 16.15 a 20
Divendres: de 16 a 19

Maria Bel Pont

La Presidenta del Consell Insular de Mallorca Visita el nostro Ajuntament

El passat dia 22, la presidenta d'Unió Mallorquina i del Consell Insular de Mallorca, Mª Antònia Munar va venir a Sant Llorenç en visita oficial. Anava acompanyada dels vice-presidents, Srs. Francesc Triay i Pere Sampol.

Aquestes visites es duen a terme per tal d'anar coneixent quines són les necessitats reals dels ajuntaments de Mallorca; així es podran fer les previsions tal com cal i amb coneixement de causa, iniciant una nova manera de fer les coses. El govern Insular també vol que les visites serveixin per donar a conèixer el Consell, una institució que fins ara havia estat supeditada a les directrius de Gabriel Cañellas, ex-president del Govern Balear, qui no tenia cap interès en què el Consell funcionés massa bé, no fos cosa que l'inquilí li fes ombra.

A l'ajuntament foren rebuts per quasi la totalitat de la corporació, amb el batle al front. Al saló d'actes, el batle, Mateu Puigrós, va explicar a la presidenta i als seus acompanyants quines eren les necessitats del nostre ajuntament. Va fer una ampla exposició de totes i cada una de les propostes que per ordre de prioritats l'ajuntament creu que necessitarà la col.laboració i l'ajuda econòmica del CIM. La presidenta va escoltar amb molta atenció al batle, demanant aclaració o ampliacions del temes que li eren presentats. Una vegada acabada l'exposició hi va haver un torn d'intervencions per part dels assis-

tents a l'acte, i els regidors varen corroborar les propostes fetes pel batle, ja que segons les seves paraules els temes havien estat consensuats.

El Sr. Triay va suggerir la conveniència de posar en marxa un Pla General Urbanístic per al nostre municipi, per reforçar la defensa del nostre terme i evitar una nova destrossa urbanística del territori.

El batle també es va queixar a la presidenta per la distribució dels costos de manteniment del parc de bombers, dependent del Consell, ja que aquesta distribució hauria de fer-se en base a les possibilitats d'incendi que hi ha a cada poble.

D'entre les peticions fetes al Consell cal

destacar les següents:

Eixamplament de la carretera de Sant Llorenç a S'Illot passant per Son Carrió.

Donar solució als punts negres que hi ha a la carretera Portocristo-Son Servera.

Ajuda econòmica per acabar el sanejament de Sant Llorenç i Son Carrió, que degut als continus retallaments del pressupost, s'ha allargat molt més del previst. També es fa necessari acabar aquest projecte perquè mentres estigui vigent no es poden demanar ajudes per asfaltar alguns camins de la nostra ruralia.

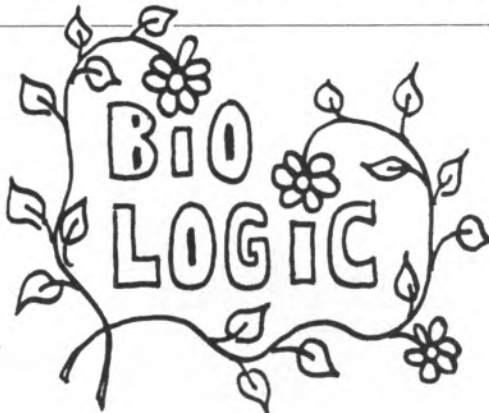
També es va demanar ajuda per dur endavant els programes de normalització lingüística i de recuperació del nostre patrimoni arqueològic.

Quant als serveis socials, es va demanar ajuda tècnica i econòmica per poder posar en marxa el menjador de la tercera edat, i es va sol.licitar incloure-hi un servei infantil de menjador si això fos requerit.

Igualment es va sol.licitar ajuda per posar en marxa uns programes sanitaris, especialment dirigits als escolars, com poden ser la salut ocular, o la buco-dental.

Una vegada acabades les intervencions el batle va fer entrega a la presidenta, Maria Antònia Munar, de totes les propostes que li havia exposat, perquè els tècnics les poguessin estudiar amb més deteniment i mirar de poder-les dur a terme.

Ignasi Umbert i Roig

"SA BOTIGA ECOLOGICA"

C/ST. LLORENÇ, 49 TF: FAX 83 80 90

07530 ST. LLORENÇ DES CARDASSAR

- * ALIMENTACIÓ VEGETARIANA
INTEGRAL
MACROBIÒTICA
- * FRUITES i VERDURES DE TEMPORADA
i DE COMREU ECOLÒGIC DE LA
FINCA DE "SA TAULERA".
- * REMEIS FLORALS
"SORIA NATURAL"
- * COSMÈTICA NATURAL, SENSE QUÍMIQUES
- * PLANTES
- * CONSULTA NATURÒPATA

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480
Sant Llorenç

Màxima 36
Mínima 15
Mitja 25'4
Màxima mitja 31
Mínima mitja 19'9

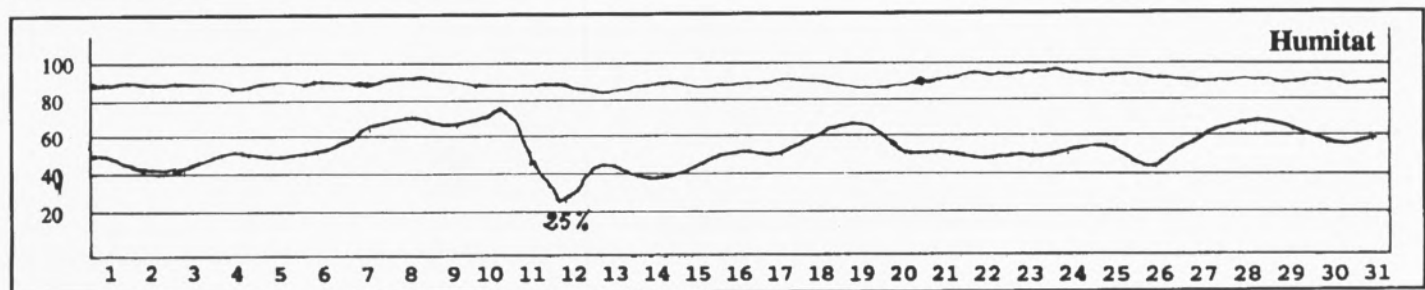
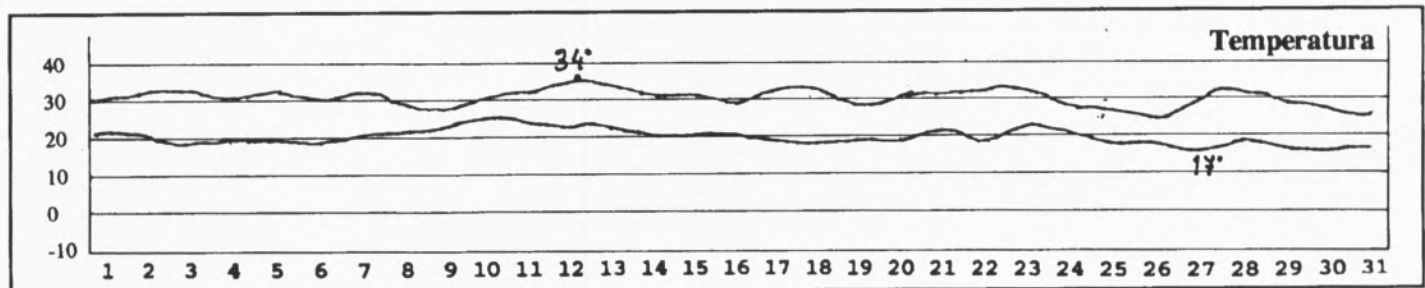
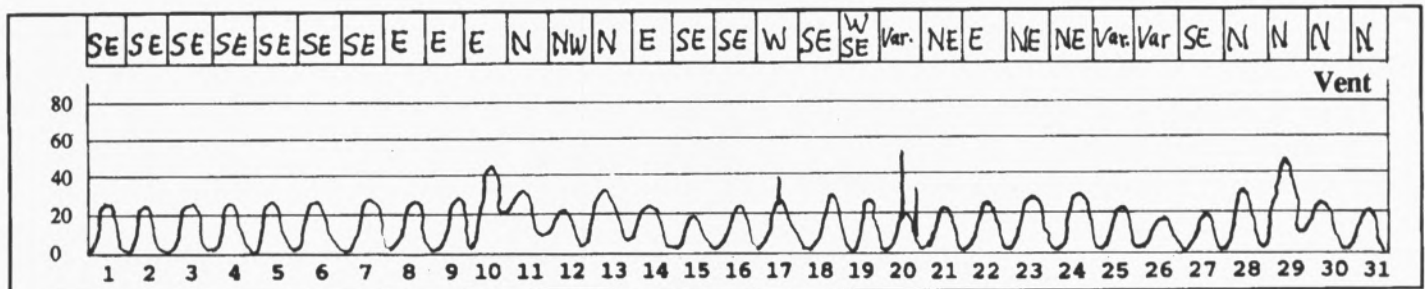
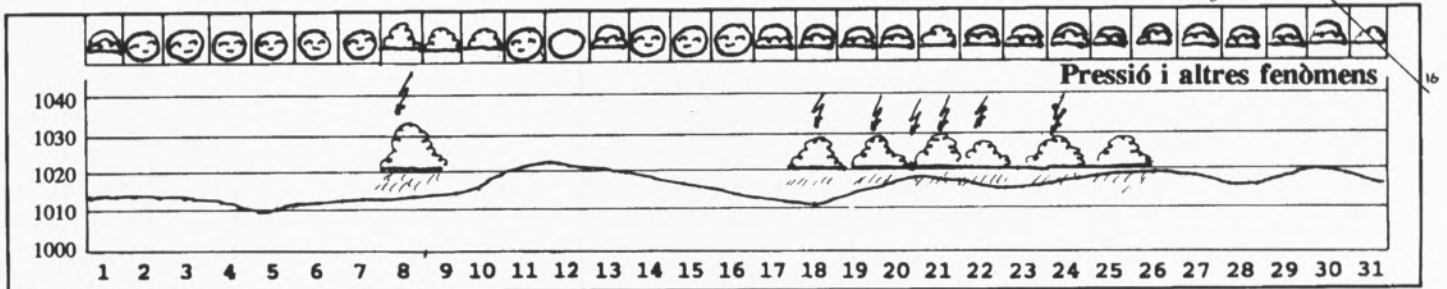
Resum comparatiu del mes de juliol

	1994	1995
Boires	-	-
Tempestes	1	2
Calabruixades	-	-
Pluja (l/m2)	1'6	232
Dies de cel serè	30	22
Dies de cel cobert	-	2
Dies de cel nuvolat	1	7
Gelades	-	-
Pluja acumulada any	112'7	1232

Col.laboradors

Ses Planes (Ca'n Toni)	16
Son Vives (Ca'n Pedro)	14
Son Roca	25
Sa Fontpella	21'5
Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	23'2
Son Sureda (Ca'n Tomeu)	15
Son Costes (Ca'n Salvador)	

Des d'on ha bufat el vent

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480
Sant Llorenç

Màxima	34
Mínima	17
Mitja	24'6
Màxima mitja	29'5
Mínima mitja	19'8

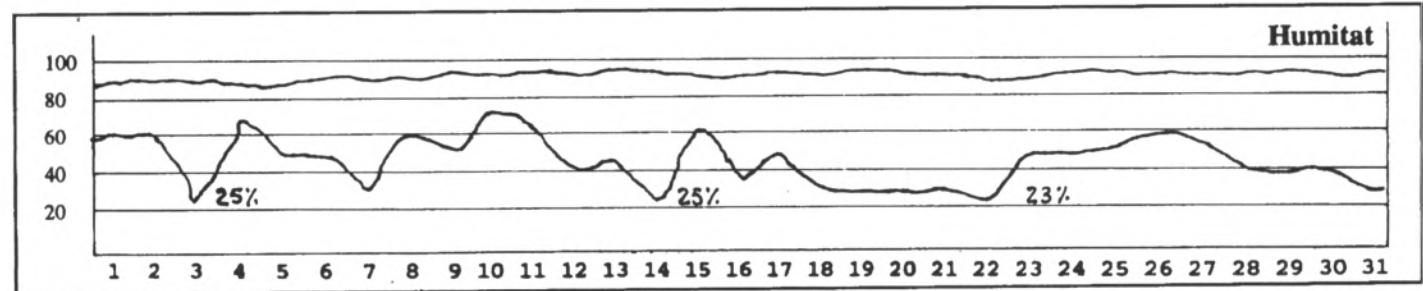
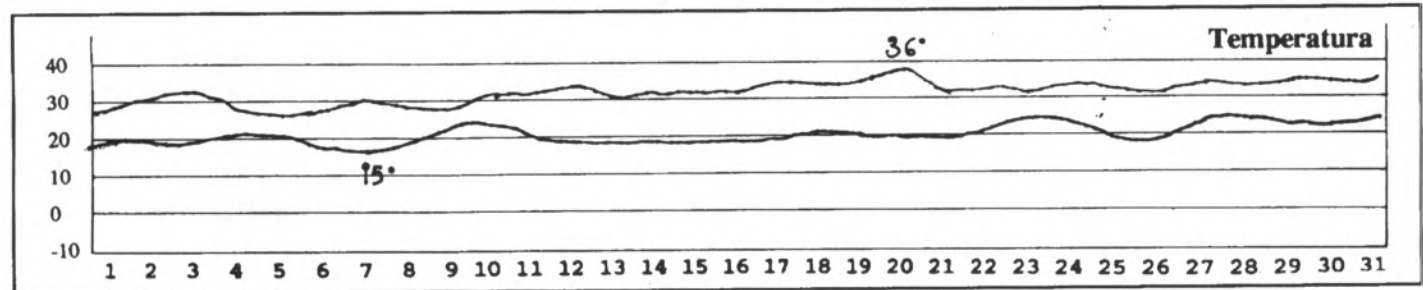
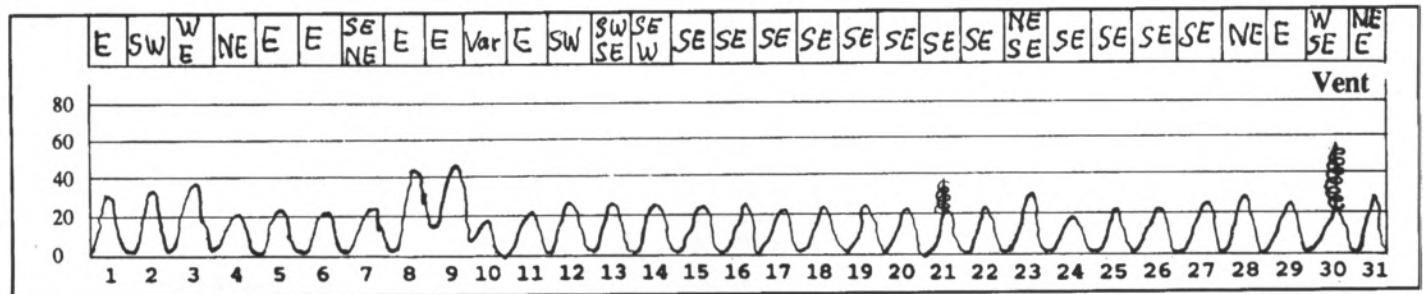
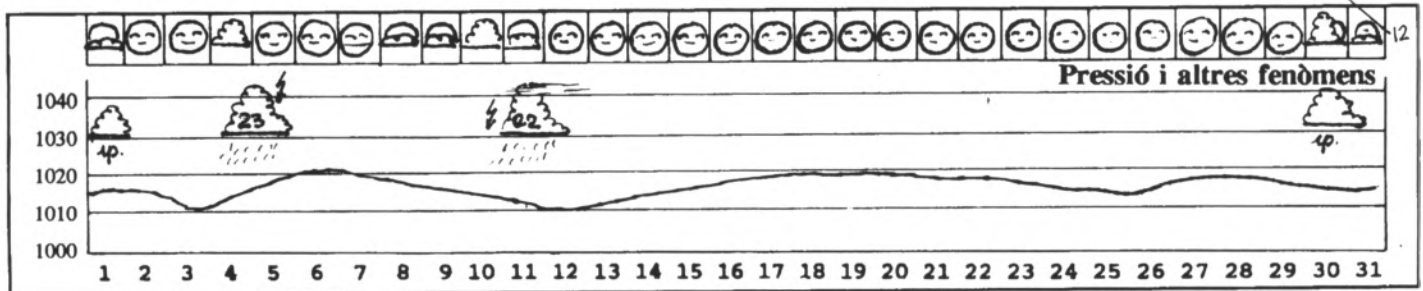
Resum comparatiu del mes d'agost

	1994	1995
Boires	-	-
Tempestes	1	7
Calabruixades	-	-
Pluja (l/m2)	2'1	127
Dies de cel serè	24	10
Dies de cel cobert	1	3
Dies de cel nuvolat	6	18
Gelades	-	-
Pluja acumulada any	114'8	1359

Col.laboradors

Ses Planes (Ca'n Toni)	18
Son Vives (Ca'n Pedro)	17
Son Roca	19
Sa Fontpella	14'7
Sant Llorenç (Ca'n Xesc) c	12'7
Son Sureda (Ca'n Tomeu)	
Son Costes (Ca'n Salvador)	

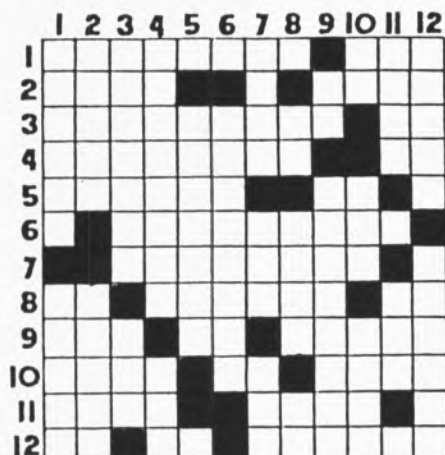
Des d'on ha bufat el vent

MOTS ENCREUATS

Horizontals: 1.- Alçar en motf. Licor que s'obté destil.lant una mescla fermentada de melasses i suc de canya de sucre, al qual es dona amb caramel un color vermellós. 2.-Part posterior del buc d'una nau. Consonant. Tros de camia o roba blanca interior que surt per l'obertura de les calces. 3.-Que viu a la sorra. soG. 4.-Tumor fet per una barreja heterogènia de teixits. Nom de lletra. 5.-Repetir. En els dos buits ssegüents dues consonants ben diferents. Una erra. 6.-La primera. Família de plantes a la qual pertany la tília o til.ler. 7.-Ric. Cent. 8.-Símbol de l'alumini. Que existeix en el moment present. Al revés nota musical. 9.-Peça de ferro que serveix d'encaix a la balda. Crit de dolor. Alzina tallada que ha criat rebolls. 10.-Varietat de ferro que conté un tant per cent de carboni combinat, capac d'adquirir pel tremp una gran duresa. Símbol del cobalt. En el dia que precedeix immediatament aquell en què som. 11.-Natural de Dàcia. Jutge de causes civils en els pobles mahometans. La segona. 12.-Vocals. Que gaudeix de bona salut. Allò que fa pompos un acte, una cerimònia.

Verticals: 1.-Indolència. Acció d'anar a un indret. 2.-Castanyoleta. Criad de lliurea que acompanya el seu amo a peu, a cavall o en el cotxe. 3.-Obra teatral lleugera amb fragments musicats. Sense suc. 4.-Herba cuquera. Rínxol. 5.-Símbol del iode. Lletra d'impremta inclinada de dreta a esquerra -imitant més o menys la lletra manuscrita. Nom de lletra. 6.-Símbol del nitrogen. Corinti. 7.-Al revés, peix petit blavós. De les cinc vocals, tres. Joc que es juga amb daus i un cartó on hi ha dibuixades formant una espiral seixanta-tres cases numerades, cada jugador va movent

la seva fitxa segons els números que treu a la sort, i guanya el qui primer arriba a la casa seixanta-tres.

8.-Consonant.

Nota musical. Dit d'un home d'escassa vàlua en un concepte o altre. Al revés aliment. 9.-Nom de la lletra K. Rialla estrepitosa. 10.-Nota musical. Veto. Fa poc temps. 11.-Dit d'un lloc ombrívol. Símbol del sofre. Apium graveolens. Nom de lletra. 12.-Porrer. Clar de color, aplicat especialment al vi.

SOLUCIÓ

Horizontals: 1.-Amotinar. Rom. 2.Popa. R. Ceba. 3.-Arenicola. Ac. 4.-Teratoma. Ce. 5.-Iterar. Rv. R. 6.-A. Tiliacies. 7.-Adinerat. C. 8.-Al. Actual. Al. 9.-Nas. Ai. Clapa. 10.-Acer. Co. Ahir. 11.-Daci. Cadí. E. 12.-Ai. Sa. Aparat.

Verticals: 1.-Apatia. Anada. 2.-Moret. Lacai. 3.-Opereta. Sec. 4.-Tanarida. Ris. 5.-I. Itàlica. A. 6.-N. Coríntic. 7.-Arom. Aeu. Oca. 8.-R. La. Crac. Ap. 9.-Ca. Ri-allada. 10.-Re. Vet. Ahir. Obac. S. Apí. A. 12.-Macer. Claret.

BROU DE LLETRES

R E J H I M A D B H G E
I K F G O C Ç E C I C D
A M L B N A N R D I Ç T
S A R T A T E A L N I N
T N J A I E L P E C A R
E A A B T R L R E A O T
N C D O S O O L R L X E
D O E C P L P C S A T T
F R M O L L R T S R I R
E H A T P U Q D O O N S
G I N N P B E A B L A D
J A M D S I D D F S L E
S L B E T P R Ç O I E N
K M E O L O B L E D F E
O M S I Y N A T N A S M

Apa! a cercar dins aquest brou de lletres deu noms de pobles de Mallorca.

SOLUCIÓ

Artà, Manacor, Sant Llorenç, Inca, Llubí, Pollença, Felanitx, Santanyí, Lloret i Alaró.

Maria Galmés

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambul. de Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Ç. Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
	56 95 53
S.M.O.E.	56 95 49
Ca Ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA (oficines)	55 41 11
GESA (avaries)	84 33 33
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

Joieria Femenias

**l·listes de noccs
objectes de regal**

Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç

S'Estol d'es Gericó

La presentació d'un nou treball musical en forma de disc compacte i de casset suposa un petit aconeixement, almanco per la persona o grup que el protagonitza. És el cas de s'Estol d'es Gericó, col·lectiu que du la curolla de les músiques i els balls nostrats.

En aquesta ocasió es presenta un recull ben variat de balls i músiques, algunes prou conegudes, altres gairebé pròpies de la nostra contrada, d'aquí el títol de *Felanitx i Mallorca*, mentre que mitja dotzena són inèdites, escrites per diferents músics de s'Estol.

La idea d'aquest treball surava des de fa anys i va anar agafant força cap a la tardor de l'any passat durant els actes commemoratius del 30è aniversari del grup. Aprofitant les llargues vetllades de l'hivern es tremparen els instruments i es posà fil a l'agulla. L'enregistrament es féu a Felanitx durant la primavera d'enguany en hores de lleguda, una experiència de moltes hores però ben interessant. Els instruments són els propis que el grup utilitza des de sempre amb l'afegitó a algunes peces d'una flauta o flabiol utilitzat el segle passat, més llarg i d'afinació diferent al conegut flabiol mallorquí.

A l'hora de definir el repertori es tingueren presents diferents particularitats. En primer lloc es volia fer un treball generós i així ha estat, ja que s'inclouen un total de vint-i-dues peces amb una durada total de més de tres quarts d'hora. Una part es dedica a la música i balls tradicionals de Felanitx, com per exemple Sant Joan Pelós, Ses Sales, Sant Marçal, etc. Les xeremies també hi estan ben representades per la colla que en tantes ocasions ha acompanyat s'Estol per aquí i per allà, i de les tres sonades una és un ball dels Cavallets de Felanitx.

Per aquelles persones a qui els agrada el ball de pagès hi trobaran un bon ramell de jotes i mateixes, algunes interpretades amb el més pur estil pagès, on no hi manca la guitarra amb batuts ni les culleres repicades, per exemple.

La creació dels músics de s'Estol es manifesta en aquest treball amb un total de

sis peces, boleros i fandangos. Això suposa fugir de l'estancament de la música popular coneguda de sempre i és un fet positiu del tot.

La resta del repertori són balls coneguts arreu de Mallorca.

La portada reproduïx un detall de la cara d'un cavallet de Felanitx, i les fotografies del grup varen esser fetes al casal de can Prohens de Sa Font, avui casa de cultura.

Gairebé tot és de collita pròpia, sembrat i conrat a Felanitx, amb tota la il·lusió de què han estat capaços, sobretot els músics, però també totes les persones que formen aquest col·lectiu anomenat s'Estol d'es Gericó. Ara només manca que la feina feta sigui de l'agrat de qui ens vulgui escoltar. Moltes gràcies.

* * * * *

Després de la introducció del nou disc compacte de música popular, a càrrec del seu director en Miquel Julià, volia manifestar el meu agraïment vers aquest grup pel fet de donar-nos l'oportunitat de ballar i escoltar aquestes músiques.

Amb aquesta feina, presentada dins les festes de Sant Agustí, a Felanitx, ens de-

mostren que són un grup viu, amb ganes de viure i fer reviure el nostre folkore arreu de l'illa. Per altra banda, el grup sovint ha representat dignament el nostre país arreu del món.

Caldrien a Mallorca molts de grups com s'Estol d'es Gericó, un col·lectiu compromès amb la seva cultura i amb el seu poble, amb una feina digníssima d'esser reconeguda.

Pensem que aquests tipus de feina no són fàcils per als joves, si recordam que aquests més aviat se senten atrets per la televisió i la ràdio a fer-se amb la música comercial (rock, bacalao, música màquina, etc.). Això ens demostra que s'Estol d'es Gericó ha sabut arribar a transmetre aquest saber popular que ells heretaren a les noves generacions i a mantenir viu aquest saber.

Gràcies de veritat per la vostra feina i el vostre esforç envers la cultura popular.

NOTA: Aquest article no pretén fer una crítica musical a les cançons enregistrades per s'Estol d'es Gericó, sinó tant sols donar a conèixer aquesta feina, que està a l'abast de les persones interessades en aquest tema.

S'Estol d'es Gericó

(Fotografia cedida per la biblioteca Mn. Galmés. Arxiu Municipal)

Què ha canviat, amb un cop d'ull, en aquests trenta anys grossos, a l'escola de Sant Llorenç?: com a mínim cinc coses importants: el *nom*, que li dóna una personalitat pròpia; *més aules* allà on hi havia

un porxo, prova de què o augmenten els alumnes o disminueix la massificació; els *arbres*, encara que molts dels que hi ha fossin sembrats en aquell temps; les *quatre barres* del fons, a la dreta, senyal que la

nostra llengua i la nostra identitat hi estan més reflectides; i *papereres i recollidors de piles*, mostra d'una major sensibilització amb l'entorn.

J.Cortès i X.Santandreu

